

LOCALE BELANGEN

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VOOR LOCALE BELANGEN.

Verschijnt den 1sten en 16den van elke maand.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.
ALLE STUKKEN UITSLUITEND TE ADRESSEEREN: POSTBOX 38, SEMARANG.

Het College van Gedeputeerden.

De Provinciale Raad benoemt een College van Gedeputeerden, dat belast is met de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken (art. 119 lid 3 I S).

Geheel anders dan thans in de wet luidde het ontwerpstelsel voor het College van Gedeputeerden, zooals het door de Indische Regeering op 11 September 1920 aan den Volksraad ter adviseering werd aangeboden.

Art. 119 lid 3 luidde toen als ontwerpartikel 67a lid 3 R.R.: „De dagelijksche leiding en uitvoering van zaken betreffende de aan den provincialen raad overgelaten gewestelijke belangen wordt opgedragen aan een College van Gedeputeerden, volgens regels bij algemeene verordening te stellen.”

„Men merke op, dat in deze bepaling niet staat, dat de provinciale raad de Gedeputeerden benoemt. Het toenmalige ontwerp art. 67a lid 4 R.R. schreef dan ook voor, dat de *Gouverneur* de Gedeputeerden zou benoemen uit een voordracht door den Raad; dat de *Gouverneur* van het College Voorzitter *en lid* zou zijn en dat de *Gouverneur* daarenboven een *beslissende* stem in het College van Gedeputeerden zou hebben, wanneer de stemmen staakten:

„De *Gouverneur* Generaal stelt in elke provincie een *Gouverneur* aan, die ambtshalve Voorzitter is van den Provincialen Raad *en lid* en Voorzitter van het College van Gedeputeerden en in laatstgenoemd College bij staking van stemmen een beslissende stem heeft.

De *Gouverneur* benoemt de Gedeputeerden uit een door den Raad opgemaakte voordracht van ten minste twee personen, *al of niet leden van den Raad*, voor elke te vervullen plaats”.

(Brückel, Indische Bestuurshervorming, blz. 85)

In de toelichting, die dit ontwerp-artikel vergezelde werd door de Regeering de *afwijking* van hetgeen voor de Nederlandsche Provincie is bepaald omtrent de benoeming van Gedeputeerden, welke luidens art. 139 der Grondwet, door de Provinciale Staten *uit hun midden* ge-

schiedt, gemotiveerd met eene verwijzing naar de *bijzondere eischen*, welke de werkring van Gedeputeerden stelt in de maatschappelijke omgeving hier te lande.

„Administratieve vaardigheid, bekendheid met de eigenaardige verhoudingen in de Inlandsche maatschappij, gemakelijkheid in den omgang met personen van verschillenden landaard zijn factoren, die voor de bruikbaarheid als medestander van den Gouverneur in de dagelijksche bestuursuitoefening van groote beteekenis zullen zijn”.

Vandaar het voorstel der Regeering om mede in het belang eener vruchtbare samenwerking, binnen de grenzen der voordracht van den Raad, aan den gewestelijken bestuurder zekeren invloed op de benoeming der leden van het College van Gedeputeerden voor te behouden en de gelegenheid te openen die leden ook buiten den kring van den Raad te zoeken.

Buys, De Grondwet, dl. II, blz. 146, wijst op de groote beteekenis van dit ambt voor eene goede werking van het publiek recht en hoe het daarbij stellig niet minder op karakter dan op kennis aankomt.

Het voorschrift nu van de Grondwet, dat Gedeputeerde Staten gekozen moeten worden uit de leden der Statenvergadering, stelt z.i. aan de bereiking van dit toch zoo belangrijke doel groote bezwaren in den weg; zelfs in de talrijkste vergadering blijkt het vinden van volkomen geschikte kandidaten uiterst moeilijk, niet zelden geheel onmogelijk te zijn en natuurlijk, dat die bezwaren klimmen naarmate de kring, waaruit eene keuze moet worden gedaan, kleiner is.

Evenmin wil Buys de betrekking van Gedeputeerden tot een werkelijk goed bezoldigd ambt maken, waarvoor velen andere minder winstgevende bedrijven gaarne zouden willen opofferen.

Hij vreest terecht voor bederf van politieke zeden, voor verlies van onafhankelijkheid der leden, wanneer aan dit ambt eene rijke bezoldiging wordt verbonden, en daarom moet z.i. het

lidmaatschap van Gedeputeerden in hoofdzaak *eereambt* blijven.

In afwijking van het oorspronkelijk Indische ontwerp, dat aan den Gouverneur de bevoegdheid toekende tot benoeming van ten minste twee personen, *al of niet leden van den Raad*, is de bevoegdheid tot keuze van leden buiten den Raad in het tegenwoordige artikel 119 lid 3 I.S. niet met zooveel woorden aan den Raad toegekend, doch onomwonden neergeschreven in artikel 20 lid 2 P. O. en is dus het ideaal van Buys in het Indische Staatsrecht verwezenlijkt.

Echter heeft de praktijk uitgewezen, dat de Gedeputeerden van de drie Java-Provincies uitsluitend zijn verkozen uit leden van den Raad, terwijl zelfs geen oogenblik maar gedacht is aan het doen eener keuze uit niet-leden van den Raad, die daarvoor met het oog op hunne speciale capaciteiten b. v. op financieel, economisch of technisch gebied, in aamerking zouden komen, ten einde tot eene veelzijdige deskundige bezetting van het College van Gedeputeerden te geraken.

Bij de samenstelling is eenerzijds rekening gehouden met eene vertegenwoordiging van de verschillende bevolkingsgroepen, anderzijds met de sterkte der binnen die bevolkingsgroepen in den Raad vertegenwoordigde politieke partijen.

Noch de bekwaamheid van outsiders of van representanten van kleinere politieke partijen, heeft dus den doorslag gegeven inzake de samenstelling van het College van Gedeputeerden, maar hebben in hoofdzaak politieke factoren beslist, zooveel doenlijk gecombineerd met de eischen van karakter en kennis voor dit belangrijke ambt.

Ook in Holland zijn meer en meer stemmen opgegaan voor de opheffing van de beperking, dat de Gedeputeerde Staten uit de provinciale Staten moeten worden gekozen. Evenzoo is in het moederland herhaaldelijk bepleit om de wethouders ook buiten den Raad om te benoemen, althans voor de groote gemeenten o. a. door een bij uitstek deskundige als Mr. W. F. van Leeuwen, den toenmaligen Burgemeester van Amsterdam, in de Eerste Kamer in 1904 en 1907.

Deze aandrang houdt verband, niet alleen met de reeds gesignaleerde moeilijkheid om steeds in den Raad zelf geschikte krachten te vinden, maar niet minder met de machtsverschuiving, welke de praktijk van het gemeenterecht heeft te zien gegeven, waardoor de Raad meer en meer het wetgevend lichaam in groote lijnen is geworden en ten aanzien van bestuursaangelegenheden slechts algemeene contrôle oefent. Waar het initiatief der te nemen maatregelen, anders dan Thorbecke zich dat had voorgesteld niet zoozeer van den Raad dan wel van het College van Burgemeester en Wethouders en de gemeentebesturen uitgaat,

is het karakter van Wethouders meer een College van ambtelijke deskundigen geworden dan van representanten van den Raad van vertegenwoordigers van den volkswil (van Poelje, *De Nederlandse gemeente* dl I, blz. 41).

Anderzijds is betoogd, dat aldus de „hoeksteen” van ons Gemeenterecht zou worden „losgewroet”, terwijl de toenemende democratisering onzer staatsinstellingen veeleer de begeerte bevordert naar de politieke macht ook in het dagelijksche College dan naar een goed bestuur.

Bij de jongste herziening der Gemeentewet is dan ook de bepaling, dat de wethouders door den Raad *uit zijn midden* moeten worden benoemd, gehandhaafd gebleven.

Ook is het karakter van eereambt der publieke functies goeddeels verloren gegaan, omdat nu eenmaal in een democratischen staat een staatsburger niet om financieele redenen van de waarneming van openbare ambten mag worden uitgesloten, al blijft het gevaar dreigen van politiek bederf door toekenning van eene overmatige bezoldiging en van ontaarding der beoefening van politiek in een winstgevend vak.

Voorshands kan de tegenwoordige bezoldiging der leden van de Colleges van Gedeputeerden ad f 500,— 's maands voor de provincie Midden-Java en ad f 750,— 's maands voor de provincies Oost- en West-Java, stellig niet te hoog worden genoemd, in tegenstelling b. v. tot de door de leden van het College van Gedeputeerden van den Volksraad genoten inkomsten, al dan niet gecumuleerd met andere politieke functies.

De critiek van den Volksraad was vooral gericht tegen het in het ontwerp- vierde lid genoemde benoemingsrecht van den Gouverneur en tegen diens beslissende stem in het College van Gedeputeerden.

Met zijn adviseerende amendementen betreffende de benoeming van Gedeputeerden door den Raad en niet door den Gouverneur alsmede betreffende het schrappen van de beslissende stem van den Gouverneur in het College van Gedeputeerden, heeft de Volksraad succes gehad bij den Minister, *niet* met het door hem zonder hoofdelijke stemming in overweging gegeven denkbeeld, om den Gouverneur niet alleen Voorzitter maar tevens lid van den Provincialen Raad te maken.

Hoewel Brückel t. a. p. blz. 86 dit succes van den Volksraad toejuicht, kunnen wij hem het beweerd *bedenkkelijk* karakter van het Indische ontwerp niet voetstoots toegeven.

Inderdaad ontnam de beperking der keuze door den Gouverneur uit een voordacht van twee personen vrijwel alle beteekenis aan zijn benoemingsrecht, doch was het daaraan ten grondslag liggende denkbeeld volkomen gezond.

Immers zal aan de eischen van kennis én karakter slechts dan ten volle kunnen worden voldaan en vruchtbare samenwerking op den duur slechts dan in alle opzichten zijn verzekerd, indien aan den Gouverneur, zoowel in het belang eener goede werking van het nieuwe instituut als met het oog op diens belangrijke positie van Landsorgaan belast met de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor den goeden gang van zaken in zijn gewest, een min of meer ruime invloed op de samenstelling en de beslissingen van het College wordt toegekend.

Dat de Provinciale Raad een College van Gedeputeerden „benoemt”, is strikt genomen, niet juist.

„De term „instellen” ware hier beter op zijn plaats, want niet het College, dat uit den Gouverneur als Voorzitter en de Gedeputeerden als leden bestaat, maar de Gedeputeerden worden door den Raad „gekozen”, terwijl de Gouverneur door den Gouverneur-Generaal wordt „benoemd”.

Dit laatste schijnt gememoreerd in de woorden „behoudens het bepaalde in het vierde lid van dit artikel”.

Fraai is de vorm van deze bepaling niet.

Het College van Gedeputeerden is, volgens regels, bij ordonnantie te stellen, met *de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken belost*.

Een nadere preciseering van hetgeen onder de uitdrukking „dagelijksche leiding en uitvoering van zaken” moet worden verstaan, ware wenschelijk geweest zoowel met het oog op de competentie tusschen den Raad en het College van Gedeputeerden als om te weten of daaronder behalve de autonomie ook het medebewind valt en het College van Gedeputeerden dus ook ten aanzien van dit laatste verantwoording schuldig is aan den Raad (art. 76 P. O.).

De Nederlandsche Gemeentewet heeft deze beide kwesties beter geregeld door in artikel 134 (nieuw artikel 167) uitdrukkelijk te bepalen, dat aan den Raad, met betrekking tot de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente alle bevoegdheid behoort, die niet bij deze of eenige andere wet aan den Burgemeester of aan Burge-meester en Wethouders (B. en W.) is opgedragen, terwijl artikel 179 (nieuw artikel 209) met name de onderwerpen opsomt, die behooren tot het aan B. en W. opgedragen dagelijksch bestuur der gemeente.

Daartoe worden niet minder dan 21 op zichzelf staande verrichtingen in dat artikel samen-gebracht.

Ook de Nederlandsche Provinciale Wet somt in Hoofdstuk V., zij het minder uitvoerig, een aantal onderwerpen op, welke gerekend moeten worden te behooren tot de aan Gedeputeerde Staten

opgedragen „dagelijksche leiding en uitvoering der zaken”, onder welke formule ook valt de aan Gedeputeerde Staten in artikel 151 der Provinciale Wet opgedragen uitoefening der zelfbestuurs-taak, blijkens het opschrift van Hoofdstuk V: „Van de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken”, waarin genoemd artikel 151 voorkomt.

Voorts bepaalt artikel 150, dat de instructie voor Gedeputeerde Staten moet regelen de uit-oefening hunner bevoegdheid tot de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken overeenkomstig de bepalingen der artikelen 151 — 162.

Volgens de redactie van de Staatscommissie voor de Grondwetsherziening van 1848 zouden Gedeputeerden belast zijn met het dagelijksch beleid der zaken en de uitvoering der algemeene wetten, terwijl de redactie van de Regeering, zoo-als die in de Grondwet werd opgenomen, hun opdraagt: „de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken” (Buys t. a. p. dl. II blz. 142).

Intusschen heeft de provinciale wetgever ge-handeld, alsof hij met de redactie van de Staats-commissie en niet met de woorden van de Grond-wet te doen had, doch moest daartoe de grond-wettige bevoegdheid der Gedeputeerde staten tot de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken oneigenlijk worden uitgebreid tot de uitvoering van wetten enz., welke in de Grondwet niet van dit College, maar van de Staten worden gevorderd. (art. 135).

Waar de Indische Staatsregeling aan het Col-lege van Gedeputeerden, behalve de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken, uitdrukkelijk de uitvoering van algemeene verordeningen in eene afzonderlijke bepaling (art. 119 lid 6) heeft opge-dragen, zal o. i. moeten worden aangenomen ook voor den uitleg der provincie-ordonnantie, dat de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken uitsluitend betrekking heeft op de huis-houding der provincie en niet het mede-bewind omvat.

Deze opvatting was oorspronkelijk in het In-dische ontwerp duidelijk neergelegd door de toevoeging aan artikel 119 lid 3 der woorden „betreffende de aan den provincialen raad over-gelaten *gewestelijke* belangen”, welke ten onrechte niet zijn overgenomen.

Wij kunnen dan ook de afwijkende meening van Brüchel t.a.p. blz. 96, volgens wien de wor-den „dagelijksche leiding en uitvoering van zaken” in artikel 76 lid 1 P.O. voorkomende, niet alleen betrekking hebben op „bestuur”, maar waar-schijnlijk ook op „wetgeving in medebewind”, geenszins deelen.

Ook de Indische decentralisatiewetgeving miste eene nadere aanduiding van het begrip „dage-

lijksch bestuur", hetwelk in artikel 18 lid 2 L. R. O. aan den Voorzitter van den Raad was opgedragen.

Voor de verscheidenheid van meening betreffende dit onderwerp, leze men Dr. B. J. Haga „Eenige opmerkingen over de decentralisatiewetgeving 1903 en hare toepassing" in Koloniaal Tijdschrift 1925, blz. 31 e.v.

In de Nederlandsche gemeentewet berust de distributie der gemeentelijke competentie in wezen op de drie oude artikelen: 134, 179 en 183.

De Grondwet kent als gemeentelijk orgaan alleen den Raad, dien zij aan het hoofd der gemeente stelt (art. 143 lid 1).

In dien gedachtengang gaat zij in art. 144 voort: aan den Raad wordt de regeling en het bestuur der gemeentelijke huishouding overgelaten. De regeling en het bestuur, derhalve alle „huishoudelijke" bevoegdheid.

Omdat de Raad echter niet alles kan doen, heeft de wetgever uit vanzelfsprekende praktische overwegingen een deel van den gemeentelijken werkkring onder de benaming „dagelijksch bestuur" (zie art. 179 e.v. gemeentewet) aan andere organen, het College van B. en W. en den Burgemeester opgedragen.

Dat de Raad niettemin door deze regeling geenszins in zijn hooge positie wordt aangetast, wordt gewaarborgd door de bepaling, dat de organen van dagelijksch bestuur aan hem verantwoordelijk zijn (art. 183) en dat hij steeds beslist omtrent de beschikking over de gemeentelijke geldmiddelen (art. 203 e.v.).

De Gemeentewet beperkt zich wat de overbrenging van bevoegdheden van den Raad naar B. en W. en Burgemeester betreft tot bestuursfuncties. Dit heeft-terecht-nimmer bezwaar ontmoet.

„In overeenstemming met de geleidelijke verandering van den Raad tot politiek lichaam is echter het college van B. en W. geworden van college, belast met de kleinere bestuurswerkzaamheden, tot het bestuursorgaan der gemeente. Dit is mogelijk geweest zonder dat formeel de Gemeentewet werd overtreden, doordat praktisch de Raad zich met het „bestuur" niet meer behoorlijk kon bezig houden en de taak, die aldus feitelijk van den Raad op de schouders van B. en W. werd gelegd, kon worden opgevangen in twee bepalingen van art. 179, n.l. die onder a en s, waarin aan B. en W. wordt opgedragen de *uitvoering* van de besluiten van den Raad en de *voorbereiding* van hetgeen door hem moet worden beslist. Verreweg het grootste deel van hetgeen B. en W. verrichten valt onder een van deze twee bepalingen.

De werkelijke toestand ten aanzien van het *bestuur* geeft dus een geheel andere verhouding dan de wet sedert 1851 nog steeds voorstelt." (Bool. De Gemeentewet, blz. 230).

„De Grondwetscommissie van 1918 had dan ook voorgesteld de bestuurstaak van den Raad uit de Grondwet te doen vervallen en art. 144 eerste lid aldus te lezen:" Aan den Raad wordt de *regeling* van de huishouding der gemeente overgelaten". In de toelichting werd gezegd, dat de opdracht, welke de Gemeentewet aan den Raad heeft gegeven, om ook het bestuur der gemeente in vollen omvang te voeren, tot overlading leidt, dat in de gemeenten dringende behoefte gevoeld wordt andere organen met bestuursfuncties te bekleeden en de Grondwet de mogelijkheid daartoe niet moet afsnijden. De Regeering heeft dit voorstel overgenomen. In de Kamer ondervond het echter sterk verzet. Men oordeelde het on-democratisch aan den Raad met één slag alle bestuurs-bevoegdheid te ontnemen, en na uitvoerige beraadslagingen bleef de eerste zinsnede onveranderd. Door aanneming van een amendement-Visser van IJzendoorn werd echter de tweede zinsnede opgenomen, volgens welke de Raad in te bepalen gevallen, met inachtneming van te stellen regels, onder zijn toezicht het bestuur van te bepalen takken van de huishouding der gemeente geheel of ten deele aan andere organen kan opdragen." (Kranenburg, Het Nederlandsch Staatsrecht, blz. 265).

Bool t. a. p. blz. 31 vestigt terecht niet alleen de aandacht op het uit een oogpunt van wetgevingstechniek bijzonder weinig aantrekkelijke dezer nieuwe bepaling, in de Grondwet van 1922 opgenomen, doch acht nog erger het gebruik der uitdrukking „takken van de huishouding der gemeente", waardoor toch geenszins wordt bereikt hetgeen oorspronkelijk voor oogen stond: de overdracht van bepaalde bestuursbevoegdheden. Nu zal dit slechts kunnen geschieden met „die onderdeelen der gemeentehuishouding, die daaruit als zelfstandige eenheden kunnen worden losgemaakt en min of meer een eigen organisatie bezitten", terwijl de primair bedoelde bevoegdheden slechts door een zeer gewrongen interpretatie onder de werking der bepaling kunnen worden gebracht.

Maar het ergste is wel de noodzakelijke consequentie van de toevoeging. Neemt men thans art. 144 lid I in zijn geheel, dan staat daarin dit: bij den Raad berust de bevoegdheid tot regeling en bestuur der huishouding; overdracht van bestuursbevoegdheid aan andere organen is mogelijk, doch alleen door den Raad en alleen als het takken der huishouding betreft. Daardoor wordt de tegenwoordige regeling der Gemeentewet, die een aantal bestuursbevoegdheden als dagelijksch bestuur aan B. en W. en den Burgemeester opdraagt, onmogelijk: dit zal voortaan geheel van het welmeenen des Raads afhankelijk zijn. Funeste consequentie! En die bij

minder oppervlakkig handelen vermeden had kunnen worden. Was het niet, toen tegen schrapping van de woorden „en het bestuur” in art. 144 lid 1 overwegende bezwaren bleken te bestaan, beter geweest de gewenschte uitbreiding aan de delegatie van bestuursbevoegdheid te geven, eenvoudig door de opsomming van art. 179 e. v. Gw. wat te verlengen? Het schijnt mij toe van wel. Daarvoor was grondwetswijziging niet eens noodig geweest, mits men maar zorgde niet te ver te gaan, zoodat onmogelijk meer van „dagelijksch bestuur” zou kunnen worden gesproken”.

Ruimere overdracht van bestuursbevoegdheden is een symptoom van een algemeene tendentie, die wij ook bij de moederlandsche provincie kunnen constateeren.

De groote, vertegenwoordigende colleges zijn bij het intensiever worden der bestuurstaak voor de zuiver executieve daden steeds minder geschikt.

Deze ontwikkeling heeft in Nederland geleid tot de Wet van 16 December 1927 Stbl. No. 388, waarbij aan de Provinciale Staten de *bevoegdheid* is gegeven om de in art. 132 en 135 der provinciale wet vermelde functies, dus de beschikking over provinciale eigendommen en het besluiten tot het voeren van processen te *delegeeren* aan Gedeputeerde Staten, zulks naar door hen, Provinciale Staten, te stellen regelen. Deze delegatiebesluiten en de regelen, daarvoor te maken, moeten worden goedgekeurd door de Kroon. (art. 161, 161 bis en 161 ter nieuw der Prov. wet).

Hierdoor is de *mogelijkheid* geschapen de grenslijn tusschen de functies van de Provinciale Staten en de Gedeputeerden te verschuiven in dier voege, dat het eerstgenoemde orgaan zich nog meer beperkt tot de algemeen regelende, richtsnoeren aangevende en controleerende taak, terwijl de zuivere executieve daden aan de Gedeputeerden komen. Art. 161 vlg. stellen die delegatie *facultatief*; de mogelijkheid bestaat dus, dat de eenheid van organisatie van het provinciaal bestuur op dit niet onbelangrijke punt in de toekomst zal worden doorbroken (Kranenburg, l.a.p. dl. II, blz. 189).

Voor het gebruik, door de Staten gemaakt van de bevoegdheid, in de art. 161 vgl. nieuw gegeven, moge worden verwezen naar de betreffende besluiten, door Kranenburg, Het Nederlandsch Provinciaal Recht, blz. 57 e.v. besproken.

Op blz. 60 deelt hij mede, dat de Staten van Zuid-Holland, Limburg en Drente de behoefte aan overdracht van bestuusmacht niet hebben gevoeld, doch intusschen hebben ook de Staten van Zuid-Holland bij besluit van 15 Februari 1932 terzake regelen vastgesteld.

Bij de wet van 31 Januari 1931 Stbl. No. 41, is voor de gemeenten het probleem opgelost op

soortgelijke wijze als door de zooeven beproven wijziging der Provinciale wet. Art. 136 vlg. (oud) der gemeentewet zijn ongewijzigd gebleven, doch het nieuwe artikel 212 houdt in, dat Burgemeester en Wethouders, indien de Raad daartoe besluit en naar door dezen te stellen regelen, de in de art. 137—141 (de beschikking en het beheer over gemeenteeigendommen) en 143 (het voeren van een rechtsgeding) bedoelde macht van den Raad uitoefenen en dat Burgemeester en Wethouders (onder dezelfde voorwaarden) de bezoldigingen van plaatselijke ambtenaren en bedienden zullen kunnen regelen. De bedoelde Raadsbesluiten zijn onderworpen aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Het nieuwe lid van art. 144 der Grondwet erkent de delegatiebevoegdheid met zooveel woorden slechts voor de *bestuursfunctie*, en dan nog onder beperkende voorwaarden n.l. „in te bepalen gevallen” en „met inachtneming van te stellen regels”. Moet men thans a contrario redeneeren; *dus* heeft de Grondwet de delegatie bij de *regeling* ten eenen male uitgesloten? „Prof. Kranenburg, die deze vraag stelt (Nederlandsch Staatsrecht, dl. II blz. 273), is van oordeel, dat dit een onjuiste methode zou zijn.

„Dat is klaarblijkelijk — zoo schrijft hij verder — ook de gedachte van het Regeeringsontwerp 1923 tot herziening der Gemeentewet. In art. 136 van dat ontwerp wordt n.l. na de algemeene bepaling over de verordnungsbevoegdheid van den Raad in een tweede alinea aan dit orgaan uitdrukkelijk de bevoegdheid toegekend om *B. en W.* (voor de verordeningen, bedoeld in art. 183, den *Burgemeester*) bevoegd te verklaren „nadere regels te stellen nopens bepaalde, in de verordening aangewezen, onderwerpen, en, zoover noodig onder door hen te stellen voorwaarden, ontheffing te verleenen van bepaalde, in de verordening aangewezen, voorschriften”. Ziehier in een wetsontwerp, na de Grondwetsherziening van 1922 ingediend, zoowel de delegatie als de dispensatie uitdrukkelijk erkend t.a.v. de *regeling*, ofschoon de Grondwet slechts spreekt van delegatie van *bestuur*.

Het Regeeringsontwerp 1928 (Kan) hield weer geen bepaling in omtrent delegatie van wetgevende bevoegdheid, doch is als gevolg van overneming door de Regeering van een amendement van den Bergh c.s. een nieuw artikel 169 in de gemeentewet opgenomen, luidende: „Hij (de Raad) kan in die verordeningen burgemeester en wethouders bevoegd verklaren nadere regels te stellen nopens bepaalde, in die verordening aangewezen, onderworpen”.

De bevoegdheid tot delegatie door den provincialen raad aan het College van Gedeputeer-

den van de beschikking en het beheer over provinciale eigendommen, is geregeld in de laatste zinsnede van artikel 107 P.O., daaraan toegevoegd bij ordonnantie van 9 December 1926 Stbl. No. 525.

Hoewel de Provincie-ordonnantie daaromtrent niets bepaalt, in tegenstelling tot de Nederlandse gemeente- en provinciale wet, besloot het College van Gedeputeerden van den Provincialen Raad van Oost-Java toch overeenkomstig de heerschende doctrine (cfr. Kleintjes 5 II blz. 142, Westra „Ned. Ind. Prov. Recht”, blz. 97) naar analogie van het bepaalde in artikel 45 L.R.O. de beoordeeling van de vraag: of de provincie een rechtsgeding zal voeren aan den Raad voor te leggen, zulks mede uit overweging, dat het procederen als zoodanig niet als een uitvoerings-, noch als een voorbereidingshandeling kan worden aangemerkt, terwijl-zouden wij hieraan willen toevoegen-aan het voeren van een rechtsgeding belangrijke financieele consequenties verbonden kunnen zijn.

Nochtans is de Raad o. i. bevoegd om bij het stilzwijgen der wet eene algemeene machtiging daartoe aan het College van Gedeputeerden te verstrekken.

Daarentegen mist de Raad o.i. de bevoegdheid om de onderwerpen opgesomd in art. 110 P. O., als het aanvaarden of verwerpen der aan de provincie gemaakte erfstellingen, legaten en schenkingen; het treffen van dadingen en het kwijtschelden van vorderingen, aan het College van Gedeputeerden over te dragen.

In artikel 99 lid 2 van het ontwerp tot technische herziening o.m. der provincie-ordonnantie, stelt de Commissie voor om de bewegingsvrijheid van het provinciaal bestuur op dit stuk eveneens te verruimen.

In tegenstelling met den toestand onder de decentralisatiewetgeving is niet de Voorzitter van den Raad (i.c. de Gouverneur), maar uitsluitend het College van Gedeputeerden belast met de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken.

Hoewel in de provincie- en regentschapsordonnantie een voorschrift als artikel 134 der gemeentewet ontbreekt, zal nochtans op grond van de artikelen 119 lid 2 I.S., 60 en 80 P.O. insgelijks moeten worden aangenomen, dat aan den provincialen raad alle bevoegdheid tot regeling en bestuur toekomt, die niet onder de benaming „dagelijksche leiding en uitvoering van zaken” krachtens artikel 119 lid 3 I.S. is opgedragen aan het College van Gedeputeerden, volgens de regels, bij ordonnantie te stellen.

De daarop betrekking hebbende regels zijn echter verspreid over verschillende artikelen der provincie-ordonnantie, in tegenstelling tot de bevoegdheden van het College van B. en W., welke

in één artikel (179^{oud}) der Gemeentewet zijn samengebracht.

M.i. kan dus de meening van de Commissie tot technische herziening enz., als zou ten slotte de competentie voor al wat niet uitdrukkelijk in deze beide ordonnanties bij den raad is gebracht, *in de lucht hangen*, niet als juist worden aanvaard. (cfr. idem Westra t.a.p. blz. 64.)

Zoo stelt het College van Gedeputeerden met inachtneming van 's raads bezoldigingsregelingen de wedden vast van de ambtenaren in dienst der provincie, tenzij de provinciale raad de vaststelling voor bepaalde ambtenaren heeft voorbehouden of deze aan anderen heeft opgedragen (art. 30 P.O.)

Zoo heeft het College van Gedeputeerden alrehande werkzaamheden te verrichten, die verband houden met het beheer der provinciale geldmiddelen en de tenuitvoerlegging der begroting.

Het college is bevoegd tot handelingen, die uitgaven ten gevolge hebben binnen de grenzen der begroting (art. 89 lid 1 P. O.); heeft de vorderingen ten laste der begroting te onderzoeken, te verevenen en betaalbaar te stellen (art. 92 P. O.); heeft de begrotingsrekening op te maken (art. 114 P. O.), houdt toezicht op het beheer der rekenplichtigen en heeft in verband daarmee diverse bevoegdheden (artt. 120 — 122, 124, 126 P. O.)

De belangrijkste bevoegdheden kunnen worden opgevangen in twee bepalingen, n. l. de artikelen 75 en 77 P. O. waarin aan het College van Gedeputeerden wordt opgedragen de *uitvoering* van de besluiten van den Raad en de *voorbereiding* van hetgeen door hem moet worden beslist.

Hieronder kunnen feitelijk worden gebracht alle werkzaamheden, welke in de provincie-ordonnantie niet uitdrukkelijk aan den Gouverneur of aan den Raad zijn toegekend, met dien verstande, dat uiteraard de Raad ten allen tijde bepaalde werkzaamheden, voor zooverre niet uitdrukkelijk voorbehouden aan het College van Gedeputeerden, aan zich kan trekken.

Door de Commissie voor de technische herziening der provincie-ordonnantie is ter vervanging van art. 60 P. O. een nieuw art. 51 voorgesteld, luidende als volgt:

„Aan den Raad behoort met betrekking tot de regeling en het bestuur van de huishouding der provincie alle bevoegdheid, die niet uitdrukkelijk aan anderen is opgedragen:

- a. hetzij bij deze ordonnantie;
- b. hetzij door den raad met inachtneming van deze ordonnantie”.

Dit ontwerp-artikel gaat veel verder dan 134 der gemeentewet; het verklaart den raad bevoegd, *binnen de grenzen der ordonnantie*, de gemeentelijke werkzaamheid tuschen zich en de overige organen te verdeelen, zoowel met betrekking tot

het *bestuur* als met betrekking tot *de regeling* (wetgeving).

Ter voorziening in de leemte eener competentieregeling tusschen de bestuursorganen der provincie, verdient het o. i. echter meer aanbeveling om eene bepaling op te nemen overeenkomstig artikel 134 der gemeentewet en artikel 94 der provinciale wet, welke gansch natuurlijk eene presomptie scheppen ten voordeele van den Raad, doch anderzijds in de praktijk niet hebben verhinderd, dat het College van B. en W. zoomede Gedeputeerde Staten de bestuursorganen der gemeente c.q. provincie zijn geworden.

Wij vreezen, dat de nieuw voorgestelde bepaling er toe kan leiden, dat de Raad, die telkens incidenteel zal moeten beslissen over bevoegdheidskwesties, soms *te veel* aan zich zal willen houden, ten nadeele van eene soepele werking der organen van het dagelijksch bestuur, soms *te veel* uit handen zal willen geven, ten nadeele van het publiek belang en de rechtszekerheid, terwijl de uniformiteit zal verloren gaan.

Daarom geven wij de voorkeur aan het beproefde Hollandsche stelsel om middels *partieele uitdrukkelijke delegatie* van wetgeving en bestuur de bevoegdheden der organen van het dagelijksch bestuur te verruimen, waar zulks in de praktijk noodig mocht blijken.

Daarnaast moet o.i. echter de vrije baan worden gelaten aan de staatkundige ontwikkeling der dagelijkse bestuursorganen, welke zich het doelmatigst zullen kunnen aanpassen en ontplooiën, wanneer niet a priori hunne competentie wordt vastgesteld naar eigen subjectief inzicht van den Raad, behoudens diens souvereine bevoegdheid om zoo noodig in te grijpen en rekening en verantwoording te eischen.

Ter uitvoering van artikel 119 lid 3 I. S. zijn regels gegeven bij de artikelen 20-25 der provincie-ordonnantie.

Artikel 119 lid 3 I. S. laat het aantal der Gedeputeerden in het midden. Art. 20 P. O. bepaalt, dat (het aantal der leden van het college van gedeputeerden en dat der plaatsvervangende leden bedraagt tenminste twee en ten hoogste zes).

Het is de provinciale raad, die binnen deze grenzen uitmaakt, hoeveel leden het college zal tellen.

Zoo telt het College van Gedeputeerden van den provincialen raad van West-Java 5 en elk der College's van de provincies Midden- en Oost-Java 4 leden.

De Gouverneur-Generaal, die de provinciale begroting heeft goed te keuren, heeft practisch het goedkeuringsrecht van de betreffende beslissing van den provincialen raad in handen.

Art. 119 lid 3 I. S. laat ruimte, dat de

Gedeputeerden niet alleen uit niet-raadsleden gekozen worden, doch zelfs, dat zij uit niet-ingezetenen der provincie worden gekozen.

Geldend recht is geworden, dat de leden van het college van gedeputeerden al dan niet uit de leden van den provincialen raad kunnen worden gekozen, doch slechts ingezetenen van de provincie passief kiesrecht voor Gedeputeerde bezitten (art. 20 lid 2, 21 en 6 P. O.).

De Indische provincie kent evenmin als de moederlandsche een „parlementair stelsel”, omdat van de invoering daarvan in een eenheidsstaat nooit sprake zal kunnen zijn.

Bovendien berust in provincie en gemeente bij den Raad de regeling en het bestuur, dus alle overheidsgezag, terwijl het College van Gedeputeerden in wezen het karakter draagt van eene *commissie* uit den Raad, met een bepaald mandaat is bekleed en afgeleid gezag uitoefent.

Er bestaat derhalve een principieel verschil tusschen de functie der Staten-Generaal, die slechts contrôle op het Regeeringsbeleid mogen uitoefenen en mede-wetgever zijn, terwijl het Overheidsgezag berust bij de Regeering, die krachtens eigen recht regeert.

Overeenkomstig dit onderscheid in positie tusschen den Raad eenerzijds en de Staten-Generaal, het Parlement, anderzijds, moet er naar worden gestreefd om het College van Gedeputeerden zoo veel mogelijk samen te stellen uit de bekwaamste vertegenwoordigers van de verschillende geestesstroomingen in den Raad.

Het lidmaatschap mag dus niet als regel worden gereserveerd voor de numeriek sterkste partijen, laat staan uitsluitend voor de sterkste groep m. a. w. moet in de samenstelling van de executieve meer het Zwitsersche systeem worden gevolgd dan het zuiver parlementaire stelsel, het systeem der meerderheidsregeering.

Hoewel Gedeputeerden mandatarissen zijn van den Raad, kunnen zij door den Raad niet onbepaald ontslagen worden; wel kunnen de Gedeputeerden wegens overtreding van bepaalde verbodsbepalingen van het lidmaatschap van het college vervallen worden verklaard (art. 17 en 8 P. O.).

Zij zullen voorts, naar juiste constitutioneele beginselen moeten aftreden, wanneer hun beleid wordt afgekeurd blijkens de aanneming van een motie van wantrouwen.

Van de vrijheid, die artikel 119 lid 3 S.S. aan den ordonnantie-wetgever laat om te bepalen, dat een deel van het aantal Gedeputeerden tot een bepaalde bevolkingsgroep moet behooren, heeft hij geen gebruik gemaakt, doch wordt in de praktijk met de vertegenwoordiging van verschillende bevolkingsgroepen rekening gehouden.

Zoo is b.v. het College van Gedeputeerden van den provincialen raad van Oost-Java samengesteld uit 2 Europeesche leden, 1 Chineesch en 1 Inlandsch lid.

Behalve in de autonome sfeer ten aanzien van de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken, is aan het College van Gedeputeerden een belangrijke taak toegekend op het gebied van het *zelfbestuur*, waartoe gerekend mag worden het toezicht op de stadsgemeenten en regentschappen.

Bij de behandeling van het ontwerp, tot wijziging der Nederlandsche provinciale wet, dat is geworden de Wet van 16 December 1927, is uitvoerig gedebatteerd over de vraag, of de controle door Gedeputeerde Staten uit te oefenen op de gemeentebesturen wel als „zelfbestuur” is te qualificeeren. Sommige sprekers zagen hier een „rechtsuigeneris”. „Dit toezicht draagt een eenigszins diffuus karakter”, zeide b.v. de heer Van Schaik; hij zag daarin een soort tusschenform tussen zelfbestuur en autonomie.

Van Kranenburg t.a.p. dl II, blz. 181 acht voor het maken dier onderscheiding geen voldoende reden, omdat wij hier te doen hebben met medewerking door provinciale organen aan de uitvoering van een wettelijke regeling, welke werkzaamheid ongetwijfeld valt onder het juridisch begrip „zelfbestuur”.

Evenals in Holland de controle op de gemeente- en waterschapsbesturen is ook in Indië het toezicht op de verrichtingen der gemeenten en regentschapsbesturen practisch wel het belangrijkste en omvangrijkste stuk provinciaal selfgouvernement.

Buijs, die het toezicht op gemeentebesturen en waterschappen eveneens als zelfbestuur beschouwde, was van oordeel, dat het in vele gewesten althans *tachtig* procent van al de bemoeiingen der Staten uitmaakte. Volgens het jaarverslag 1930 der provincie West-Java bedroeg het aantal in de Collegevergaderingen behandelde punten 1581 (1391 in 1929), waarvan 808 (698 in 1929) waren gewijd aan de zuiver provinciale taak van het College, terwijl de overige 773 (693 in 1929) betroffen de eigen wettelijke taak van het College, dus ongeveer *vijftig* procent.

In tegenstelling tot de Indische Staatsregeling, die het stilzwijgen bewaart over het door Gedeputeerden op de gemeente- en regentschapsbesturen uit te oefenen hooger toezicht, staat dit beginsel in artikel 146 der Grondwet, voor wat betreft de gemeentebesturen, uitdrukkelijk neergeschreven.

Deze uitzondering op het recht der gemeenten om vrij en zelfstandig hare eigen huishouding te regelen, heeft de Grondwet niet aan de provincie opgelegd, en toch bepaalt art. 133 der provinciale wet, dat de besluiten der Staten, houdende be-

schikking over hunne eigendommen, 's Konings goedkeuring behoeven.

Hoewel Buys t.a.p. dl II blz. 201 dit wettelijk voorschrift in strijd acht met de Grondwet, zal, omdat de autonomie der zelfstandige gemeenschappen in de Indische Staatsregeling *niet* gewaarborgd is, geen wettelijk bezwaar kunnen worden aangevoerd tegen regeling van deze materie in de stadsgemeente- en regentschapsordonnantie.

Preventief werkt dit toezicht door het vereischte van goedkeuring op:

- a. begrotingen (art. 78 R.O. en art. 102 S.G.O.) en begrotingswijzigingen (art. 78a R.O. en art. 103 S.G.O.);
- b. Strafverordeningen (art. 62 R.O., 79 S.G.O.);
- c. Leeningsbesluiten (art. 61 R.O., 91 S.G.O.);
- d. bepaalde civielrechtelijke handelingen (art. 60 R.O. en 94 S.G.O.);
- e. de instelling van een College van Burgemeester en Wethouders (art. 17 S.G.O.);
- f. raadsbesluiten inzake toekenning van reis- en verblijfkosten en zittinggelden aan leden van regentschapsraden en gecommiteerden (art. 17 en 21 R.O.); zittinggelden aan leden van stadsgemeenteraden (art. 16 S.G.O.) en toelagen voor B. en W. (art. 20 S.G.O.);
- g. de regeling der bezoldiging van de ambtenaren van de regentschappen (art. 27 R.O.) en van die gemeenten, waar de Burgemeester tevens Secretaris is (art. 38 S.G.O.);
- h. de toekenning van belooningen aan niet ter beschikking gestelde Provinciale dienaren (art. 32 R.O., art. 41 S.G.O.);
- i. de instelling van een reglement van orde (art. 47 R.O., 63 S.G.O.);
- j. regelingen met andere zelfstandige gemeenschappen (art. 54 R.O., 73 S.G.O.).

Repressief werkt het toezicht door het recht van Gedeputeerden, om besluiten van regentschaps- en stadsgemeenteraden, en van Colleges van Gecommitteerden en van Burgemeester en Wethouders, die met het algemeen belang dan wel met eene algemeene of provinciale verordening strijdig zijn, ter schorsing of vernietiging aan den Gouverneur-Generaal voor te dragen (art. 125 R.O., art. 144 S.G.O.).

De *rechtstreeksche* medewerking van het College van Gedeputeerden aan de uitvoering der stadsgemeente- en regentschapsordonnantie bestaat o.a. in:

1. de instelling van colleges van gecommiteerden (art. 18 R.O.);
2. ontheffing van het lidmaatschap van den stadsgemeente- regentschapsraad in bepaalde gevallen (art. 15 S.G.O. en 16 R.O.);
3. opdracht aan provinciale dienaren van werkzaamheden ten behoeve van stadsgemeenten

- en regentschappen (art. 30a R. O. en art. 41 S. G. O.);
4. behandeling van stadsgemeente- en regentschapsbelastingverordeningen (art. 78 S. G. O. en art. 59 lid I. R. O.);
 5. vaststelling bezoldiging gemeentesecretarissen (art. 38 lid 3 S. G. O.);
 6. bekendmaking afgekondigde stadsgemeente- en regentschapsverordeningen (art. 84 S. G. O. en art. 68 R. O.).

Het *financieel toezicht* op de stadsgemeenten en regentschappen wordt door Gedeputeerden uitgeoefend ingevolge de artikelen 78 en 78a R. O. en de artikelen 102 en 103 S. G. O. bepallende, dat de door de stadsgemeente- en regentschapsraden vastgestelde begrotingen en begrotingwijzigingen onderworpen zijn aan de goedkeuring van het College van Gedeputeerden, terwijl de artikelen 79 R. O. en 104 S. G. O. bepalen, dat besluiten tot het doen van af- en overschrijvingen op de begrooting van uitgaven, waartoe bij de begrooting zelve machtiging is verleend, ter kennisneming aan het College van Gedeputeerden moeten worden gezonden.

Volgens de artikelen 129 en 130 S. G. O. en de artikelen 110 en 112 R. O. moeten de door de stadsgemeente- en regentschapsraden vastgestelde begrotingsrekeningen aan het College van Gedeputeerden worden toezonden ter vaststelling van de sloten dier rekeningen.

Aan de goedkeuring van het College van Gedeputeerden zijn mede onderworpen de ter uitvoering van artikel 84 R. O. vastgestelde besluiten van den regentschapsraad, betreffende de in het derde lid van dat artikel bedoelde machtiging aan het College van Gecommitteerden, om, zonder de beslissing van den raad in te roepen over te gaan tot handelingen, welke den post voor onvoorziene uitgaven der begrooting bezwaren, dan wel uitgaven ten gevolge hebben boven het door den raad op grond van het tweede lid van meergenoemd artikel bepaald bedrag.

Ook is de goedkeuring vereischt van het College van Gedeputeerden op de besluiten van de stadsgemeente- en regentschapsraden, waarbij de artikelen 85 R. O. en 110 S. G. O. worden toegepast.

Genoemde artikelen bepalen, dat, wanneer ten behoeve eener door den stadsgemeente- c. q. regentschapsraad noodig geoordeelde handeling een wijziging der begrooting is of wordt vastgesteld, waartoe niet bij de begrooting zelve machtiging is verleend, de raad bij een met redenen omkleed besluit de handeling kan gelasten zonder de vereischte goedkeuring af te wachten, ingeval door zoodanig uitstel een regentschaps-gemeentebelang met benadeeling zou worden bedreigd.

Het College van Gedeputeerden is ingevolge artikel 119a R. O. gerechtigd om, zoo noodig met deskundigen bijstand, een onderzoek in te stellen of te doen instellen naar de geldelijke administratie der rekenplichtigen van het regentschap, hun kassen en voorraden op te nemen of te doen opnemen en op het materieel beheer dier rekenplichtigen contrôle uit te oefenen

Van de bevindingen wordt na afloop van het onderzoek proces — verbaal opgemaakt, hetwelk ter kennis van den regentschapsraad wordt gebracht.

Met de uitoefening van de hierbedoelde contrôle werkzaamheden zijn in de provincie Midden-Java belast door het College van Gedeputeerden het hoofd en de drie referendarissen van de onderafdeeling „Toezicht op de Financiën der stadsgemeenten en regentschappen” van de provinciale secretarie.

Medebestuur is aan gedeputeerden opgedragen in de art. 6, 7, 8, 10, 13, 14, 15 en 26 der instellingsordonnantie van de provincie Midden-Java.

Voorts is bij Stbl. 1928 no. 369 aan het College van Gedeputeerden de bevoegdheid overgedragen tot het aanwijzen van plaatsen, waar de invoer of uitvoer van vee is toegelaten, zoomede bij Stbl. 1928 no. 370 die tot het aanwijzen van ontschepingsplaatsen van honden, katten en apen.

Ten vervolge op het bepaalde bij artikel 1 lid 2 der ordonnantie van 30 December 1926 Stbl. no. 569, waarbij met ingang van 1 Januari 1927 de overheidsbemoeienis ten aanzien van de plaatselijke bevordering van de veeteelt en de zorg voor de veterinaire hygiëne aan het provinciaal bestuur werd *overgelaten* i. c. dus de zorg voor bedoelde onderwerpen tot de huishouding der provincie werd gebracht, werd bij de op 10 Maart 1928 in werking getreden ordonnantie van 25 Februari 1928 Stbl. no. 51, de medewerking van de provinciale besturen i. c. de Colleges van Gedeputeerden, aan de *uitvoering* van de aan de regeering verbleven bemoeienis, voorzover betrekking hebbende op de bestrijding van besmettelijke veeziekten, geregeld.

In verband hiermede luidt art. 1 van het reglement op de veeartsenijkundige overheidsbemoeienis en de veeartsenijkundige politie in Nederlandsch-Indië (Stbl. 1912 no. 432) thans als volgt:

(1) De overheidsbemoeienis op veeartsenijkundig gebied in Nederlandsch-Indië omvat:

- a. de zorg voor den *algemeenen* gezondheids-toestand van den veestapel, waaronder de wering en de bestrijding van besmettelijke veeziekten;
- b. de bevordering van de veeteelt *in het algemeen*;

- c. de plaatselijke bevordering van de veeteelt;
- d. de zorg voor de veterinaire hygiëne.

(2) In provinciën wordt de overheidsbemoeienis ten aanzien van de in het vorig lid onder (c. en d.) bedoelde onderwerpen overgelaten aan het provinciaal bestuur (Stbl. 1926 no. 569).

De uitvoering van de onder a. omschreven overheidsbemoeienis, voorzover betrekking hebbende op de bestrijding van besmettelijke veeziekten, geschiedt met medewerking der provinciale besturen (Stbl. 1928 no. 51).

Bij Stbl. 1928 no. 51 werd het tweede lid van art. 34 aangevuld met den volgende zin:

„In provincien wordt deze bevoegdheid” (d. i. de aan den Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel toegekende bevoegdheid om voor bepaalde verrichtingen andere ambtenaren en beambten, behoorende tot den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst, als deskundigen aan te wijzen, „ten aanzien van het personeel van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst uitgeoefend door het College van Gedeputeerden na overleg met den Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel”.

Voorts is bij Stbl. 1928 No. 52 aan de voorschriften ter uitvoering van de Hondsdolheidordonnantie (Stbl. 1926 No. 452) een nieuw artikel 18 toegevoegd, waarbij in lid 2 aan het provinciaal bestuur i. c. het College van Gedeputeerden, is opgedragen te zorgen, dat het ter beschikking van de provincie gesteld personeel van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst en c. q. het door de provincie aangesteld veeartsenijkundig personeel, voorzover dit daarvoor in de termen valt, medewerkt aan de uitvoering der voorschriften.

Bovendien zijn er nog enkele andere algemeene verordeningen op te sommen, welke voor hare uitvoering de medewerking inroepen van het College van Gedeputeerden, zooals:

1. Het verleen van vergunning tot het rijden of laten rijden over provinciale wegen met een motorrijtuig, geen motorrij wiel zijnde, door middel waarvan een rij- of voertuig wordt voortbewogen, krachtens artikel 23 van het Motorreglement;

2. Het verleen van vergunning tot het houden van een snelheidswedstrijd met rijwielen op den weg krachtens artikel 5 van het Rijwielreglement;

3. Het verleen van advies in verband met de desbetreffende bepalingen van de „Spoorwegverordening” (Stbl. 1928 No. 200);

4. De benoeming van een voorzitter en twee leden van het Stembureau van den provincialen raad krachtens art. 12 der Java-Provinciekiesordonnantie.

In navolging van art. 153 der Nederlandsche Provinciale wet heeft het College van Gedeputeerden de geschillen te beslissen, die over de uitvoering van de besluiten van den provincialen raad rijzen, althans wanneer die beslissing niet bij algemeene of provinciale verordening aan anderen (b. v. een scheidsgerecht) is opgedragen (art. 75 lid 1 P. O. laatste zinsnede).

Het College wordt dus met administratieve rechtspraak belast.

Volgens Thorbecke, den ontwerper van de Provinciale wet, berustte de uitspraak over deze soort geschillen bij de administratie zelve, omdat zij een deel uitmaakte van de aan haar opgedragen uitvoering, van welke opvatting de artikelen 153 der provinciale wet en 179b (209b nieuw) der gemeentewet het uitvloeisel zijn.

„Over de vraag of gedeputeerde staten, deze functie uitoefenende, rechtspraak plegen, dan wel een bestuursdaad verrichten, bestaat echter verschil van meening. Maar ook zoo wordt aangenomen, dat hier inderdaad van rechtspraak sprake is - zie aldus H. R. 27 Februari 1924, W. 11154 -, blijft het waar, dat gedeputeerde staten, aldus rechtsprekende, zulks doen krachtens wettelijke opdracht, en dus in dat opzicht verplichte medewerking aan de uitvoering - in ruimen zin - der wet verleen.

De Commissie die rapport uitbracht inzake vermogensrechtelijke gevolgen van zelfbestuursdaden, acht de uitspraak van Kranenburg, het Nederlandsche Staatsrecht, dl. II blz. 181: „Dat laatste echter is zuiver juridisch gesproken geen self-government, geen bestuur”, dan ook onjuist; die uitspraak verwacht de begrippen zelfbestuur - als tegenstelling van autonomie - en bestuur - als tegenstelling van rechtspraak en wetgeving. Zoo goed als wetgeving en bestuur, indien door lagere corporaties uitgeoefend, naar omstandigheden, hetzij als autonomie, hetzij als zelfbestuur, kunnen worden beschouwd, zoo goed kan dat het geval zijn ten aanzien van rechtspraak, indien men eenmaal aanneemt, dat lagere organen in gevallen als de hierbedoelde rechtspraak uitoefenen.”

In „Nederlandsch Administratief Recht”, handleiding, bewerkt door leerlingen van Oppenheim, vestigt Prof. van Vollenhoven echter de aandacht op een Themisartikel van Thorbecke van Januari 1847 over de beruchte wet van 6 Maart 1818, besloten met de woorden: „Formatie eener, van de dagelijksche uitvoering afgezonderde, zelfstandige, naar de wet oordeelende, algemeene administratieve regtsmagt is ook op dit punt behoefte”; en als men dan ziet, dat provinciale en gemeentewet beide toestaan de beslissing van staats- en administratiefrechtelijke geschillen aan anderen

dan de uitvoerders zelf op te dragen, dat die opdracht aan anderen zelfs geschieden mag bij verordening, en dat Thorbeckes Bijdrage zich in gelijken zin uit als het Themis-artikel, dan begrijpt men, hoe Oppenheim mocht spreken van „het dualisme in zijne neigingen”; dan krijgt men zelfs eenigermate den indruk, dat hij uit het dilemma zijner dagen „administratie of burgerlijke rechter” de administratie als rechter koos, maar van den administratieven rechter onzer dagen — die toen nog niet in het zicht was — wellicht niet afkeerig zou zijn geweest”.

Ondanks talrijke pogingen is echter tot dusverre nog geene regeling der administratieve rechtspraak tot stand gekomen, waarbij de beslissing ook van deze geschillen aan een onafhankelijke rechterlijke macht wordt opgedragen.

Intusschen kan door het voorbehoud „tenzij de beslissing aan anderen is opgedragen” in verband met de ruime uitlegging van art. 2 lid 1 van het Reglement op de Rechterlijke Organisatie, de rechtspraak van den burgerlijken rechter nog heel wat normschending door de provinciale en gemeentelijke bestuursorganen bestrijken.

„Het is vaste jurisprudentie, dat voor de toepassing van dit artikel beslissend is niet het fundamentum petendi, de vraag, of de vordering haar grond vindt in het publiek- dan wel in het privaatrecht, maar het objectum litis; is dit een schuldvordering, dan zal de rechter reeds daarom den eisch ontvankelijk verklaren, zonder zich af te vragen, of hij in het publiek-, dan wel in het privaatrecht gegrond is.

Aldus werd dan ook beslist ten aanzien van de vordering van een onderwijzer om uitkeering van een verhooging van zijn salaris, waarop hij krachtens verordening recht meende te hebben, doch waarover B. en W. anders dachten”. (Boel t. a. p. blz. 258 e. v.).

Naast deze *algemeene beslissingsbevoegdheid* van Gedeputeerden in geschillen, gerezen over de uitvoering van raadsbesluiten, is hun in een aantal *speciale* verordeningen eveneens rechtsprekende bevoegdheid opgedragen.

Zoo is in art. 10 lid 2 van de *Hinderordonnantie* aan het College van Gedeputeerden opgedragen de beslissing in beroep tegen uitspraken van de onder b. en c. van lid 3 van artikel 1 dier ordonnantie genoemde autoriteiten op verzoeken om vergunning tot de oprichting van in de Hinderordonnantie bedoelde inrichtingen.

Zoo staat krachtens artikel 6 der ordonnantie van 8 November 1927 Stbl. 517 van beslissingen van regentschaps- of stadsgemeenteraden inzake *belastingen*, beroep open op het College van Gedeputeerden.

Vergelijkt men het aantal gevallen, waarin aan

het College van Gedeputeerden door speciale verordeningen hier te Lande rechtsprekende bevoegdheid is opgedragen, met dat, waarin door Gedeputeerde Staten in Nederland administratieve rechtspraak wordt uitgeoefend, dan zien wij, dat het aantal speciale wetten in Nederland aanmerkelijk grooter is en de rechtsprekende functie van de Gedeputeerde Staten in verloop van tijd een zeer belangrijk onderdeel van hun taak geworden is.

Deze ruime opdracht van rechtspraak wordt verklaard door het feit, eerstens dat de speciale wetten voortdurend in aantal en bemoeienis zijn toegenomen, in de tweede plaats, doordat men hier de beschikking had over een orgaan, dat in bestuursaangelegenheden in het algemeen zekere ervaring heeft, dat bovendien uit vertrouwensmannen der burgerij bestaat, en dat in de materies, welke die wetten regelen, onafhankelijk staat tegenover het bestuursorgaan, door welks handelingen de justiciabele in zijn rechten gekrenkt kan worden.

In verschillende provinciën ontstond in aansluiting daaraan een vrij behoorlijk geregelde proces-orde voor de behandeling van deze administratieve geschillen, door de vaststelling van *instructies*, die door de Provinciale Staten volgens art. 150 der Provinciale Wet onder goedkeuring der Kroon zijn gemaakt, waarin, zegt dit artikel, „de uitoefening hunner bevoegdheid tot de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken, overeenkomstig de bepalingen der artt. 151-162”, moet worden geregeld.

Evenzoo moet de Provinciale Raad ter uitvoering van art. 25 P. O. eene instructie vaststellen voor het College van Gedeputeerden ter regeling van de uitoefening van hunne bevoegdheid en taak, waaronder het vaststellen van voorschriften over de proces-orde voor administratieve rechtspraak is begrepen.

Kranenburg, Nederlandsch Provinciaal Recht blz. 102, is van meening, dat op de uitoefening der rechtsprekende functie door Gedeputeerden gegronde critiek kan worden uitgeoefend, eerstens omdat in sommige provincies de instructies van Gedeputeerde Staten geenerlei waarborg voor een behoorlijken rechtsgang bieden en in de tweede plaats, omdat de geschiktheid van Gedeputeerden voor dit werk niet mag worden overschat.

„De Colleges van Gedeputeerden hebben het bij de uitbreiding van de provinciale bestuurstaak en van de gewichtige functies van contrôle op gemeente- en waterschapsbesturen steeds volhardiger gekregen. Het judiciële werk, dat gezette, zorgvuldige, objectieve behandeling eischt en een degelijke kennis van het ver van gemakkelijke administratieve recht, moest noodzakelijk wat in de knel geraken. Daarbij, de qualiteiten,

waarom iemand door zijn medeleden der Staten geschikt wordt geacht voor Gedeputeerde, waarborgen geenszins altijd zijn speciale geschiktheid voor het judiciële werk. Een voortvarend en energiek bestuurder, een op den voorgrond tredend provinciaal partijleider, een doortastend organisator is nog niet altijd een goed, in het administratief recht doorkneed rechter. Daadwerkelijk hangt de juridische deugdelijkheid van de beslissingen der Gedeputeerden in bestuursgeschillen goeddeels af van de aanwezigheid van bekwame juristen op de provinciale griffies".

De Provinciale Raad van Oost-Java is de eerste geweest, die de behoefte gevoeld heeft aan vaststelling eener zoodanige instructie, waarvan het ontwerp is opgenomen in het provinciaal blad van 15 Maart 1932 No. 2, welke, belangrijk gemendeerd, door den Raad is aangenomen in zijne vergadering van 20 April d.a.v.

MR. H. D. VAN WERKUM.

Decentraliana.

Commissie voor verdere overdrachtbevoegdheden.

Naar het *Nieuws* verneemt, kan men binnenkort de instelling van een commissie verwachten, welke tot taak zal hebben, de regeering voorstellen te doen met betrekking tot een verdere overdracht van centrale overheidszorg aan de autonome gemeenschappen (zooals bekend werd intusschen de commissie ingesteld).

Hierbij wordt gedacht aan de uitvoering van openbare werken, de onderwijs-voorziening, gezondheidszorg, overdracht van de verkeerspolitie aan de groote stadsgemeenten en aan participatie van deze gemeenten in de kosten van sommige gouvernementinstellingen, gelijk b. v. de centrale burgerlijke zieken-inrichtingen.

De commissie zal den gouverneur van West-Java, den heer C. A. Schnitzer tot voorzitter krijgen.

Geweigerde leeningsgoedkeuring der stadsgemeente Madioen.

In zijn jongste, aldus het Soer. Hbl., vergadering heeft het college van gedeputeerden der provincie Oost-Java zijn goedkeuring onthouden aan de leening, welke de gemeente Madioen wenscht aan te gaan voor de bedrijven.

Het ging hier om een leening van f 50.000.

De gemeente Madioen, welke, naar men weet, voor een groot deel drijft op haar bedrijven, had besloten, hieraan uitbreiding te geven. Er klaar-

blijklijk op rekenend, dat zich geen obstakels zouden voordoen, heeft men aan het kasgeld een halve ton onttrokken en dit bedrag in de bedrijven gestoken. Nu echter gedeputeerden hun goedkeuring aan de leening onthouden hebben, zit de gemeente Madioen er leelijk in.

De centrale motorrijtuigenbelasting.

Wij meldde j. l. Zaterdag, dat de regeering niet zou overgaan tot de invoering van de centrale motorvoertuigenbelasting voor Java, omdat de Volksraad den desbetreffenden begrootingspost verminderd heeft met het bedrag, dat de regeering uit de centrale heffing in de schatkist wilde storten.

Tegenover de bezwaren staan niet meer voldoende baten, zoo schreven wij.

Het *Bat. Nbl.* spreekt dit bericht met de meeste stelligheid tegen en zegt:

De centrale motorvoertuigenbelasting zal zeker worden ingevoerd.

De Staten-Generaal hebben thans over den desbetreffenden begrootingspost te beslissen.

Nemen zij het amendement van den Volksraad over, dan zal het gouvernement uit de centrale heffing geen enkele bate trekken.

Nemen zij het amendement niet over, dan zal de Volksraad zich andermaal hebben uit te spreken bij de ontwerp ordonnantie, regelende de wijze, waarop de centrale heffing zal plaats hebben.

Houdt de Volksraad, tegen de uitspraak van de Staten-Generaal in, voet bij stuk, dan is het, gelet op het dringend verzoek van den regeeringsgemachtigde om den post niet met f 1.600.000 te verminderen, niet onmogelijk dat een conflict tusschen regeering en Volksraad ontstaat, dat op gelijke wijze zal moeten worden opgelost als ten aanzien van het amendement-Yo Heng Kam betreffende den tabaksaccijns waarschijnlijk zal moeten geschieden.

Zonder aan te geven, aldus het A. I. D. welke regeerings-instantie hier aan het woord is, moeten wij uitdrukkelijk verklaren, dat reeds in eene officieele correspondentie te kennen werd gegeven: de centrale motorbelasting komt er niet. En de andere instantie, waarán zulks werd medegedeeld, had er groot belang bij, het lot der heffing te vernemen.

Wij handhaven dus de juistheid van ons bericht.

Interpretatie der artikelen 65 Provincie-Ordonnantie, 58 Regentschaps-Ordonnantie, 77 Stads-gemeente-Ordonnantie.

Bij brief van den Eersten Gouvernements-Secretaris van 11 December 1929 No. 2624/II, gericht aan het College van Gedeputeerden van Oost-Java werd op de daartoe aangevoerde

gronden betoogd, dat de betreffende verordening tot aanvulling van de motorrijtuigen-belastingverordening van de Gemeente Pasoeroean niet de goedkeuring der Regeering behoeft te verkrijgen, doch ingevolge artikel 79 lid 3 der Stadsgemeente-Ordonnantie wel de goedkeuring van het College van Gedeputeerden vereischt was. Daar evenwel reeds zes maanden verstreken waren sedert de vaststelling, dezer verordening, moest naar het oordeel van de Regeering krachtens artikel 77 lid 2 de goedkeuring van het College geacht worden te zijn verleend.

Met deze zienswijze kan het College van Gedeputeerden blijkens schrijven van 23 October 1930 No. W 10/3/18 gericht aan de Regeering zich echter bezwaarlijk vereenigen.

Met betrekking tot belastingverordeningen kwam het College toch reeds eerder tot de conclusie, dat daarop respectievelijk niet van toepassing waren de artikelen 65 Provincie-Ordonnantie, 58 Regentschaps-Ordonnantie en 77 Stadsgemeente-Ordonnantie, een en ander op grond van de hierna volgende beschouwingen.

Artikel 65 Provincie-Ordonnantie bepaalt, dat bij ordonnantie ten aanzien van besluiten van den Provincialen Raad omtrent bepaalde onderwerpen kan worden bepaald, dat zij niet in werking treden, dan na door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd.

Deze goedkeuring wordt geacht te zijn verleend, indien binnen 6 maanden na den dag, waarop het besluit is vastgesteld, door den Gouverneur-Generaal geen beslissing is genomen, behoudens dat die termijn door den Gouverneur-Generaal verlengd kan worden.

In het aan den Volksraad aangeboden ontwerp werd in artikel 64 voorgeschreven, dat bij ordonnantie ten aanzien van verordeningen en andere beslissingen van den Provincialen Raad omtrent bepaalde onderwerpen kon worden bepaald, dat zij niet in werking traden dan na door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd.

In de toelichting (Volksraadstukken 1ste Zitting 1923, ond. 8, stuk 3) is medegedeeld, dat het in bijzondere gevallen gewenscht kan zijn, dat verordeningen van den Provincialen Raad, zoowel die in het belang der autonomie, als die, welke ter uitvoering van algemeene verordeningen werden vastgesteld, niet in werking treden, alvorens door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd, terwijl in alle andere gevallen behoudens de in de Provincie-Ordonnantie zelve reeds voor die verordeningen geëischte goedkeuring, slechts repressief toezicht bestaat, zich uitend in het recht tot schorsing of vernietiging van den Gouverneur-Generaal.

Naar aanleiding van deze toelichting wordt er de bijzondere aandacht op gevestigd, dat hier onderscheid wordt gemaakt tusschen de bijzondere gevallen, dat bij ordonnantie voor de inwerkingtreding van verordeningen de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal is vereischt in de gevallen, waar dit in de Provincie-Ordonnantie is voorgeschreven.

In het Afdeelvingsverslag (Volksraadstukken 2de Gewone Zitting, ond. 2, stuk 6) is in de eerste plaats aanbevolen in plaats van „verordeningen en andere beslissingen” den algemeenen term „besluiten” te gebruiken, waarmede de Regeering is accoord gegaan.

Voorts werd o. m. nog ter voorkoming van al te groote vertraging een bepaling gewenscht, dat de hier bedoelde verordeningen geacht werden te zijn goedgekeurd, indien b. v. 6 of 12 maanden, nadat de verordening ter kennis van den Gouverneur-Generaal was gebracht, op het verzoek tot goedkeuring nog geen beslissing was genomen.

De Regeering heeft zich blijkens de Memorie van Antwoord (2de Gewone Zitting, ond. 2 stuk 7) met dit laatste voorstel niet kunnen vereenigen, daar omstandigheden zich zouden kunnen voordoen, dat binnen den aangewezen termijn geen beslissing zou kunnen worden genomen, en derhalve op de wijze als in artikel 98 lid 2 der Provinciale Wet de mogelijkheid tot verdaging der beslissing zou moeten worden geopend, zoodat praktisch de termijnbepaling illusoir zou worden.

Bij de mondelinge behandeling in den Volksraad over dit artikel (Handelingen 2de Gewone Zitting 1923, blz. 634, 635, 637, 638, 732) is voorts nader toegelicht het amendement op artikel 64, hetwelk tenslotte werd aangenomen, waardoor artikel 64 (thans 65) luidde:

1. „Bij ordonnantie kan ten aanzien van besluiten van den Provincialen Raad omtrent bepaalde onderwerpen worden bepaald, dat zij niet in werking treden, dan na door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd, *tenzij na verstrijking van een vastgestelden termijn in geval binnen dien op het verzoek om goedkeuring nog geen beslissing is genomen*”.

2. enz.

Tenslotte is artikel 64, thans 65, in Staatsblad 1924 No. 78 afgekondigd in zijn huidige redactie, waardoor in plaats van het amendement is ingevoegd een 2e lid, dat de goedkeuring wordt geacht te zijn verleend, indien binnen 6 maanden na den dag waarop, het besluit is vastgesteld, geen beslissing is genomen.

Gaat men thans aan de hand van deze voorgeschiedenis van artikel 65 (oud 64) na, of daar-

onder tevens vallen de belastingverordeningen, zoo moet naar het oordeel van het College van Gedeputeerden het antwoord ontkennend zijn, aanzien reeds dadelijk in de toelichting van het oorspronkelijk ontwerp uitdrukkelijk de belastingverordeningen zijn uitgesloten en bij de verdere behandeling op deze toelichting met geen enkel woord is teruggekomen. Nergens is nader vermeld, dat thans onder de bepaling van artikel 65 ook vallen meerbedoelde belastingverordeningen.

Een vergelijking met artikel 98 Provinciale Wet gaat niet goed op, aangezien dat artikel geheel anders is gesteld en alleen in het algemeen het geval veronderstelt, dat reglementen en verordeningen aan de Koninklijke goedkeuring zijn onderworpen, terwijl de Provincie-Ordonnantie juist regelt het geval, dat bij een afzonderlijke ordonnantie de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal vereischt is.

Bovendien kent de Provinciale Wet niet de figuur, dat, als binnen zes maanden geen beslissing gevallen is, alsdan de goedkeuring geacht wordt te zijn verleend.

Artikel 58 der Regentschaps-Ordonnantie heeft ongeveer dezelfde voorgeschiedenis, als hiervoren reeds uiteengezet ten aanzien van artikel 65 Provincie-Ordonnantie, zoodat ook hier kan worden aangenomen, dat belastingverordeningen niet vallen onder de omschrijving van artikel 58 Regentschaps-Ordonnantie.

Een ander argument hiervoor is lid 1 van artikel 59 Regentschaps-Ordonnantie. zooals dat lid gewijzigd is bij de ordonnantie in Staatsblad 1926 No. 254. Bepaald is, dat belastingverordeningen binnen acht dagen na hare vaststelling aan het College van Gedeputeerden worden voorgedragen, dat binnen zes weken na den dag, waarop het besluit is vastgesteld, verslag doet aan den Gouverneur-Generaal, die na den Raad van Nederlandsche-Indië te hebben gehoord, binnen 3 maanden, nadat het College verslag heeft gedaan, beslist.

De beslissing kan bij een binnen dien tijd te nemen besluit worden verdaagd.

Een dergelijke nadere bepaling ten aanzien van belastingverordeningen kan toch nimmer passen in de bepaling van artikel 58 Regentschaps-Ordonnantie, want dat zou er op neer komen, dat ten aanzien van belastingverordeningen dan nog een nadere termijn van 6 maanden na de vaststelling van het besluit zou gelden.

Overigens moge voor deze wijziging verwezen worden naar de Handelingen Volksraad 1ste Zitting 1926 blz. 27 e.v.

In de Stadsgemeente-Ordonnantie, waarvan het ontwerp geheel is opgesteld naar het voorbeeld van de Provincie-Ordonnantie en Regentschaps-Ordonnantie, bepaalt artikel 77 evenzeer, dat bij

ordonnantie ten aanzien van besluiten van den Stadsgemeenteraad omtrent bepaalde onderwerpen kan worden voorgeschreven, dat zij niet in werking treden dan na goedkeuring, hetzij van den Gouverneur-Generaal hetzij van het College van Gedeputeerden. Lid 2 van dit artikel stelt evenzeer een termijn van 6 maanden voor de beslissing, waarna de goedkeuring wordt geacht te zijn verleend.

Artikel 78 van het ontwerp bepaalt in lid 1, dat de Raad bevoegd is tot het heffen der belastingen en dat de daartoe strekkende verordeningen de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal behoeven.

Dit ontwerp is nog nader door de Regeering gewijzigd in gelijken zin als artikel 59 Regentschaps-Ordonnantie (1ste Gewone Zitting 1926, onderw. 10, stuk 8): de daartoe strekkende verordeningen dienen binnen acht dagen na hare vaststelling te worden voorgedragen aan het College van Gedeputeerden, dat binnen zes weken advies uitbrengt aan den Gouverneur-Generaal, die weer binnen 3 maanden na ontvangst beslist.

Zooals hiervoren reeds ten aanzien van artikel 59 Regentschaps-Ordonnantie is aangetoond, moet hieruit toch blijken, dat het niet de bedoeling kan geweest zijn om op belastingverordeningen tevens toepasselijk te verklaren de bepaling van artikel 77 Stadsgemeente-Ordonnantie.

Vóórdat echter het College van Gedeputeerden deze beschouwingen ter kennis van Uwe Excellentie had gebracht, werd bij schrijven van den Eersten Gouvernements-Secretaris van 29 April j.l. no 953/II, medegedeeld, dat de speciale regelen, die in artikel 78 der Stadsgemeente-Ordonnantie (artikel 59 der Regentschaps-Ordonnantie) voorgeschreven zijn voor de goedkeuring van gemeentelijke (regentschaps-) belastingverordeningen, niet mede worden beheerscht door de bepalingen van artikel 77 (58) dier ordonnantie, daarmede, althans ten aanzien van belastingverordeningen, terugkomende van de vroegere zienswijze betreffende de toepassing van artikel 77 Stadsgemeente-Ordonnantie (58 Regentschaps-Ordonnantie).

Ten aanzien van andere verordeningen en besluiten is echter blijkens den brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 10 Juni j.l. No. 1288/II de eerste zienswijze gehandhaafd.

In dit verband werd erop gewezen, dat artikel 77, lid 2, voor besluiten van den Raad, ten aanzien waarvan bij ordonnantie is bepaald, dat zij niet in werking kunnen treden dan na goedkeuring, hetzij van den Gouverneur-Generaal, hetzij van het College van Gedeputeerden, als algemeen regel stelt, dat de goedkeuring wordt geacht te zijn verleend, indien binnen zes maanden na den dag, waarop het besluit is vastgesteld,

door den Landvoogd dan wel door het College van Gedeputeerden, geen beslissing genomen is. Op dezen algemeenen regel zou alleen met betrekking tot de verordeningen, welke strekken tot het heffen van belastingen, in artikel 78, hetwelk andere termijnen voor de goedkeuring noemt, een uitzondering worden gemaakt. Voor de goedkeuring van strafverordeningen echter waren geen speciale termijnen gesteld, zoodat daarop de algemeene regel van artikel 77, lid 2, van toepassing bleef.

Hierbij is derhalve uitgegaan van het standpunt, dat onder de Ordonnantie genoemd in artikel 77 Stadsgemeente-Ordonnantie) (65 Provincie-Ordonnantie en 58 Regentschaps-Ordonnantie) mede is te begrijpen de Stadsgemeente- (Provincie- en Regentschaps-) Ordonnantie zelve.

Dat zulks echter niet het geval is, meent het College van Gedeputeerden te mogen afleiden uit de voorgeschiedenis van de tot standkoming dezer ordonnanties, blijkende uit de Volksraadstukken.

Aangezien overigens de artikelen 77 Stadsgemeente-Ordonnantie en 58 Regentschaps-Ordonnantie ongeveer dezelfde voorgeschiedenis hebben als artikel 65 Provincie-Ordonnantie, kan hier worden volstaan met een beschouwing van het laatste artikel.

Allereerst moge daartoe naar de reeds eerder aangehaalde passages uit de Memorie van Toelichting, welke op artikel 64 ontwerp-Provincie-Ordonnantie = artikel 65 Provincie-Ordonnantie betrekking hebben, worden verwezen (Volksraadstukken 1e Gewone Zitting 1923 onderwerp 8 stuk 3).

„In bijzondere gevallen kan het gewenscht zijn, dat de verordeningen van den provincialen raad niet in werking treden alvorens door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd. In alle andere gevallen, en dit zal bij de uitoefening der autonomie wel regel zijn, behoudens de in de Provincie-Ordonnantie zelve reeds voor die verordeningen geëischte goedkeuring, bestaat slechts repressief toezicht. . . .”

Hierboven werd reeds den nadruk gelegd op de hier gemaakte tegenstelling tusschen de bijzondere gevallen, waarin goedkeuring zal worden geëischt en die, waarin de Provincie-Ordonnantie zelve haar eischt.

Vervolgens wordt de aandacht gevestigd op het Afdeelvingsverslag met betrekking tot artikel 64 Ontwerp-Provincie-Ordonnantie (Volksraadstukken 2e Gewone Zitting 1923 Onderwerp 2, stuk 6):

„De leden spraken de verwachting uit, dat het preventief toezicht wel tot een minimum zal worden beperkt, mede dank zij den toekomstigen invloed van den Volksraad bij de tot standkoming van ordonnanties;”

Uit de gecursiveerde zinsnede blijkt wel, dat alleen bedoeld zijn onderwerpen bij latere ordonnanties te regelen.

De Regeering ziet dit evenzoo, blijkens de Memorie van Antwoord op artikel 64 Provincie-Ordonnantie (Volksraadstukken 2e Gewone Zitting 1923 Onderwerp 2, stuk 7):

„De Volksraad zelf zal hierop in de toekomst na de wijziging van het Regeerings-Reglement, wanneer ordonnanties niet dan in overeenstemming met dat College kunnen worden vastgesteld, belangrijken invloed uitoefenen”.

Ook uit hetgeen de heer Kerkkamp blijkens de Handelingen 2e Gewone Zitting 1923 bl. 634/5 opmerkt: „De Regeering had bezwaar om een bepaalden termijn te stellen, maar naar wij veronderstellen is dit bezwaar opgeheven, wanneer deze termijn voor elk onderwerp afzonderlijk in de ordonnantie zelve wordt vastgesteld,” is te concludeeren, dat uitsluitend gedacht is aan bij nieuwe ordonnanties te regelen onderwerpen.

Zoo ook uit hetgeen de heer Moelia opmerkt (bl. 638): „De ordonnantie-wetgever kan dus te allen tijde voorafgaande goedkeuring voorschrijven omtrent elk te regelen onderwerp, zoo vaak het hem goeddunkt” en verderop wenscht dit Volksraadslid de onderwerpen in artikel 64 opgenomen te zien, die aan automatische goedkeuring na tijdsverloop onderhevig zullen zijn, opdat kome vast te staan, dat in 't bijzonder de door hem genoemde punten, waarop de Provincie-Ordonnantie zelve reeds goedkeuring eischt, daar buiten zullen vallen: „Ik zou dan ook gaarne mijn stem hieraan (aan het amendement Kerkkamp c.s.) geven maar liever zou ik gehad hebben, indien de betreffende artikelen zoodanig zouden kunnen worden gewijzigd, dat daarin de categorieën der onderwerpen werden vastgesteld, buiten die, welke voorkomen in de artikelen 65, 66 en 67, voor welke onderwerpen de voorafgaande goedkeuring van den Gouverneur-Generaal wordt geëischt voor de provincie en.”

Ten slotte deelt de heer Cohen (Regeerings-Commissaris voor de Bestuurshervorming: bl. 722) in antwoord hierop het volgende mede:

„In de ordonnanties worden de verschillende gevallen genoemd waarin voorafgaande goedkeuring noodig is terwijl artikel 64 der Provincie-Ordonnantie en artikel 58 der Regentschaps-Ordonnantie den hooger wetgever de bevoegdheid geven te bepalen, dat voor beslis- singen van den lagere, voorafgaande goedkeuring kan worden geëischt. Tegen dit voorschrift richtte zich vooral het betoog van den heer Moelia, dien het na het vorenstaande wel dui-

„delijk zal zijn geworden dat de genoemde artikelen niet zoo erg zijn, als zij er op het eerste „gezicht uitzien. *Zij eischen die voorafgaande „goedkeuring alleen als de hoogere wetgever die „in het bijzonder eischt.* Zij worden opgenomen om dit principe duidelijk vast te leggen. Ook „zonder die artikelen zou dit toch ook het geval zijn”.

Tegenover de vrees van den heer Moelia, dat de Provincie-Ordonnantie zelve als een ordonnantie zou worden beschouwd, waarvan artikel 64 Ontwerp-Provincie-Ordonnantie spreekt, wijst de Regeerings-Commissaris voor de Bestuurs-hervorming hem er hier op, dat het artikel spreekt van: „kan worden bepaald”, zoodat — om onderwerpen onder de werking van dat artikel te brengen — steeds een bijzondere ordonnantie vereischt is.

„Ook Mr. Dr. Westra wijst er in zijn „Nederlandsch Indisch Provinciaal Recht” (1925) bl. 88 op: „echter is het juiste principe (het stellen „van een fatalen termijn, binnen welchen de goed- „keuring genomen moet worden) beperkt gebleven „tot artikel 65 Provincie-Ordonnantie en dus niet „van toepassing voor die gevallen, waarin de „Provincie-Ordonnantie zelve voorafgaande goed- „keuring voorschrijft. Voor die gevallen bestaat „geen fatale termijn, zoodat het moederlandsche „geval ook hier zou kunnen, voorkomen, waar- „tegen dan alleen de Volksraad zou kunnen waken”.

waarop bij Regeeringsschrijven van 9 Maart 1932 No. 621/A het volgende antwoord werd ontvangen:

Bij schrijven van 23 October 1930 No. W 10/3/18 heeft Uw College bezwaar gemaakt tegen het uit de dezerzijdsche brieven van 11 Decemer 1929 en 10 Juni 1930 Nos. 2624/II en 1288/II blijkend standpunt der Regeering dat op den algemeenen regel, gesteld bij artikel 77, lid 2 der Stads-gemeente-Ordonnantie, slechts een uitzondering kan worden gemaakt door een lexspecialis, welke thans slechts bestaat met betrekking tot verordeningen welke strekken tot het heffen van belastingen, ten aanzien waarvan in artikel 78 van die ordonnantie andere termijnen voor de goedkeuring worden genoemd zoodat, waar voor de goedkeuring van *strafverordeningen* geen speciale temijnen zijn gesteld, daarop de algemeene regel van artikel 77, lid 2, van toepassing blijft.

Bij het bepalen van Haar standpunt, hetwelk mutaties mutandis ook geld voor artikel 65 der Provincie- en artikel 58 der Regentschaps-Ordonnantie, is de Regeering er van uitgegaan, dat onder „ordonnantie” in genoemd artikel 77, de Stads-gemeente-Ordonnantie zelve mede begrepen is zoodat dus ook in geval bij de Stads-gemeente-Ordonnantie bedoelde goedkeuring wordt vereischt,

de bepaling van artikel 77 daarop van toepassing is.

De juistheid van evenbedoelde praemisse wordt thans door Uw College ontkend met een beroep op hetgeen bij de totstandkoming van de in hoofdzak gelijklopende bepaling van artikel 65 der Provincie-Ordonnantie — artikel 64 van de Ontwerp-Provincie-Ordonnantie — in den Volksraad naar voren werd gebracht.

Bij de bespreking van evenbedoeld artikel zijn twee vragen aan de orde geweest:

1e de vraag, of het wenschelijk is de mogelijkheid open te stellen om bij ordonnantie besluit van den provincialen raad aan de voorafgaande goedkeuring van de Regeering te binden, en

2. de vraag of het wenschelijk is om in de gevallen, waarin de goedkeuring is voorgeschreven, het verleen van deze goedkeuring aan een termijn te binden.

Bij de behandeling van eerstbedoelde vraag sprak het van zelf, dat voornamelijk gedacht is aan- en gesproken over speciale toekomstige ordonnanties. Immers de Volksraad stemde in met de wenschelijkheid om de in de Provincie-Ordonnantie zelve genoemde besluiten (nl. belasting-verordeningen, geldleeningen, e.d.) aan hoogere goedkeuring te onderwerpen. Men vreesde alleen, dat door het opnemen van een blanco-artikel (artikel 65 der Provincie-Ordonnantie), hetwelk de mogelijkheid openstelde ook andere dan in de Provincie-Ordonnantie genoemde besluiten aan goedkeuring te binden, in de toekomst de autonomie van de provincie te veel zou worden beknot.

Verschillende van de door Uw College aangehaalde uitlatingen waarin inderdaad van toekomstige ordonnanties sprake is, zijn ontleend aan het debat over het blanco-artikel, aan de bespreking dus over het eerstbedoelde punt.

Bij de behandeling van het amendement-Kerkkamp, strekkende tot het opnemen van een termijn, waarbinnen de beslissing over de goedkeuring moet zijn opgenomen, welk debat derhalve de tweede bovengeformuleerde kwestie betrof, komt niet duidelijk tot uiting of alleen aan de bij toekomstige ordonnanties aan goedkeuring te binden besluiten is gedacht, dan wel ook aan de in de Provincie-Ordonnantie genoemde gevallen.

De opmerkingen van Uw College „dat de heer Moelia de onderwerpen in artikel 64 (thans 65 der Provincie-Ordonnantie) opgesomd wenschte te zien die aan automatische goedkeuring na tijdsverloop onderhevig zullen zijn, opdat kome vast te staan, dat in het bijzonder de door hem genoemde punten, waarop de Provincie-Ordonnantie zelve reeds goedkeuring eischt, daar buiten zullen vallen” geeft het betoog van dat Volksraadslid niet juist weer.

De betrekkelijke passage uit de rede van den heer Moelia luidt:

„De voorstellen van het amendement op artikel „64 lid 1 voelen blijkbaar ook, dat de autonomie „der provincies te zeer door dit artikel wordt „gebonden en wenschen een termijn te bepalen, „waarbinnen goedkeuring moet zijn verkregen, „terwijl na het verstrijken van dien termijn de „verordening automatisch in werking kan treden. „Ik acht dit ongetwijfeld een groote verbetering. „Ik zou dan ook gaarne mijn stem hieraan geven, „maar liever zou ik gehad hebben. indien de be- „trekkelijke artikelen zoodanig zouden kunnen „worden gewijzigd, dat daarin de categorieën „der onderwerpen werden vastgesteld buiten die, „welke voorkomen in de artikelen 65, 66 en 67, „voor welke onderwerpen de voorafgaande goed- „keuring van den Gouverneur-Generaal wordt „vereischt”.

Uit dit betoog valt niet anders af te leiden, dan dat de heer Moelia een voorstander was van het opnemen van een termijn, omdat zulks er toe zou kunnen medewerken, dat de autonomie van de provincie niet te veel zou worden beknot. Liever had hij echter gezien een uitdrukkelijke opsomming van de categorieën van besluiten, welke, naast die van artikel 65, 66 en 67 van het ontwerp-Provincie-Ordonnantie aan goedkeuring gebonden zouden zijn, wyl de autonomie hierdoor beter zou zijn verzekerd. Dat de heer Moelia, zooals Uw College meent, een opsomming van besluiten voorstond, opdat zou komen vast te staan, dat de besluiten, waarop de Provincie-Ordonnantie zelve goedkeuring eischt, daarbuiten zouden vallen, kan uit de rede van dit Volksraadslid zeker niet worden gelezen.

Uit het vorenstaande blijkt wel, dat het beroep van Uw College op de Volksraadsdebatten niet overtuigend is. Geenszins is komen vast te staan, dat de wetgever de gevallen, dat de Provincie-Ordonnantie zelve de goedkeuring voorschrijft, uitdrukkelijk heeft willen uitsluiten van de werking van vakergenoemd artikel 65 der Provincie-Ordonnantie en uit de bewoordingen, waarin het voorschrift is vastgesteld, blijkt zulks evenmin. Integendeel, die bewoordingen zijn algemeen gesteld, zoodat bij zorgvuldige lezing van het artikel slechts de opvatting mogelijk is, dat alle gevallen, waarbij de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal is voorgeschreven — dus ook die, waarbij de Provincie-Ordonnantie zelve die eischt — door het voorschrift worden bestreden. En ditzelfde geldt uiteraard ook t. a. v. het in hoofdzaak gelijklopende artikel 77 der Stads-gemeente-Ordonnantie.

Waar het bovenomschreven standpunt der Regeering geleid heeft tot een vaste jurisprudentie, welke in de practijk zeer wel voldoet, is het in het algemeen niet wenschelijk daarin verandering

te brengen, tenzij met overtuigende en klemmende argumenten wordt aangetoond, dat de betrekkelijke wetsuitlegging geheel in strijd komt met de woorden der wet, dan wel met de duidelijk kenbaar gemaakte bedoeling van den wetgever. Dit is in casu echter niet het geval. Integendeel, de bestaande interpretatie is geheel in overeenstemming met de ratio van het artikel, dat ten doel heeft om — behalve het constateeren van het ook zonder dat artikel bestaande recht van den ordonnantie-wetgever om de reeds in de Stads-gemeente-Ordonnantie zelve voorgeschreven gevallen, dat op de raadsbesluiten hogere goedkeuring vereischt is, uit te breiden — er tegen te waken, dat de goedkeuring verleende autoriteit langer dan strikt noodzakelijk is, met het verleenen der sanctie zal verwijlen.

In dit verband verdient voorts nog de aandacht het voorschrift van artikel 83 lid 1 der Stads-gemeente-Ordonnantie, waarbij is bepaald, dat verordeningen, die niet in werking mogen treden dan na door den Gouverneur-Generaal of het College van Gedeputeerden te zijn goedgekeurd — en hiermede worden uiteraard *alle* gevallen, waarin goedkeuring is voorgeschreven, dus ook in de Stads-gemeente-Ordonnantie genoemde, bestreken — *niet worden afgekondigd*, voordat de goedkeuring is verleend, *dan wel de in het tweede lid van artikel 77 bedoelde termijn* en zoo noodig de in het derde lid van dit artikel bedoelde verlengde termijn *is verstreken*. Ook hieruit volgt wel duidelijk, dat de bij artikel 77 lid 2 voorgeschreven termijn voor *alle* gevallen, waarin goedkeuring is vereischt, geldt, tenzij daarop uitdrukkelijk een uitzondering is gemaakt (zooals b. v. in artikel 78 der Stads-gemeente-Ordonnantie). Dat nagelaten is in artikel 83 mede melding te maken van den specialen termijn in evenbedoeld artikel 78, doet aan de evenbedoelde conclusie niet af.

Op grond van het vorenstaande is de Gouverneur-Generaal van oordeel dat Uw College er niet in is geslaagd aan te toonen, dat op de woorden der wet berustende interpretatie der Regeering van artikel 77 der Stads-gemeente-Ordonnantie, welke in overeenstemming is met de ratio van het artikel, onjuist is, zoodat er geen aanleiding kan bestaan om in deze vaste jurisprudentie wijziging te brengen.

Afgescheiden van het vorenstaande verdient naar de meening van Zijne Excellentie bovenbedoelde interpretatie op practische gronden de voorkeur boven de door Uw College gegeven uitlegging, aangezien daardoor aan de raden der lagere gemeenschap wordt gewaardborgd, dat in *alle* gevallen, dat op de door hen genomen besluiten goedkeuring wordt vereischt, niet langer dan strikt noodzakelijk met het verleenen of weigeren van die goedkeuring wordt verwijld.

Maleisch Gedeelte.

Regentschapsraad oemoer 4 tahoen.

Di Djawa Timoer regentschapsraad soedah ber-oemoer 4 (ampat tahoen). Nanti pada tanggal 1 October 1932, akan ada soeara baroe dalam Regentschapsraad. Dari itoe barangkali ada baiknja, apabila diadakan sedikit pemandangan tentang djalannja Regentschapsraad pertama ini, agar soepaja bisa diperingati oleh Regentschapsraad kedoea.

Tentang Kiesmannen. Pada permoeaan ada Regentschapsraad jang djadi kiesmannen ditempat kediamanja pendoedoek desa jang hanja sedikit² bisa membatja dan menoelis, malah² kadang² saja amat soekar sekali membatja stembiljet-stembiljet apalagi jang berhoeroef Arab, hampir tida bisa dibatja, karena toelisan marika hoeroef Arab tidak didapatnja dari sekolahan, tapi hanja dari pesantrèn,² biasanja djoega lantaran beladjar sendiri (zelfstudie). Selainnja hadji-hadji dan goeroe² ngajgi, jang djadi kicsmannen penggawai negeri ketjil² dan penggawai desa, sedang perggawai negeri jang agak tinggi dan mengerti kepada maksoed adanja kiesman dan Regentschapsraad kebiasanja tida djadi kiesman lantaran repotnja dan tida bisa toeroet hadlir.

Kiesmannen sekarang biasanja kiesmannen lama, malah² kadanghampir tida soeka djadi lagi, karena mereka beloem mengerti betoel kepada kepinginnja dan banjak repot karena doe tiga kail dipanggil oleh Assistent-Wedono atau Wedono goena diberi keterangan bagaimana djalannja orang djadi kiesman; semoea itoe tida dengan dapet keroegian wang sepèsèrpoen. Djadi orang djadi kiesman dianggapnja tida oentoeng, tapi hanja roegi belaka.

Waktoe pilihan (stemming) boeat lid Regentschapsraad hanja separo dari adanja kiesman jang datang dikawedanan, menoeroet pertanjaan saja mereka sama berhalangan karena andon (tjari) pakerdjaän ka lain tempat. Oempama wedono waktoe hendak pilihan keras perentahnja haroes sama dateng toeroet pilih tentoe akan lebih banjak jang hadlir, tida lantaran apa², hanja lantaran takoet sadja.

Djika pilihan kepala desa, ditempat saja, jang dateng hampir semoea orang jang berhak memilih kepala desa, orang² jang tida berhak dan orang² dari lain² desa djoega banjak jang sama dateng melihat itoe pada pilihan lid Regentschapsraad diada seoranglah jang dateng melihat siapa jang djadi lid, kiesman tida perdoeli.

Apakah sebabnja?

Si kromo oemoemnja tiada mengerti atau beloem mengerti apakah arti Regentschapsraad itoe, apakah kebajikannja, apakah pakerdjaännja.

Si Kromo taoe kalau orang djadi petinggi orang baik², tida nakal dan sabar dalam segala-galannya, si Kromo hidoep senang didalem desa; djoega kalau kebetoelan familinja jang djadi kepala desa, soedah tentoe si Kromo tiada akan berat pakerdjaanja desa (dessadienst), barangkali loepoet (terlepas) dari membajar wang kemitan, sebagai mana bangsa Belanda, Tionghwa, Arab dan lain² bangsa boekan Boemipoetera didalem desajank djoega tidak kena bebandesa sama sekali. Itoelah sebab² jang terpenting.

Lid-lid jadg dipilih. Lid² jang lama bangsa Boemipoetera kebanyakan jang dipilih ambtenaar Binneral. Bestuur, malah didistrict kediaman saja semoeanja ambtenaar B. B. Lid² baroe dalem regentschap saja, semoea Wedono dipilih. Ditempat kediaman saja, Wedono bilang sebolèh² djangan memilih Wedono, agar soepaja golongan lain fihak djoega ada kesempatan boeat toeroet djad lid, akan tetapi Wedono djoega dipilih sadja, karena mengira kalau Wedono bilang, begitoe itoe — sebolèh-bolèh djangan dipilih — itoe di-kira poera-poera sadja. Nanti dibelakang akan saja terangkan sebab-sebab jang bersangkoetan dengan adat-istiadat bangsa Boemipoetera Djawa hal ini.

Siapa jang berbitjara dimedan Regentschapsraad.

Dengan menjesal saja haroes mengakoei bahwa kebanyakan jang berbitjara di vergadering Regentschapsraad bangsa Belanda sahadj.

Lid-lid bangsa Boemipoetera, lebih² orang² particulier, saudagar dan tani, biasanja hanja toetoe moeloed sahadj. Lid ambtenaar B. B. Boemipoetera jang berbitjara hanja jang moeda-moeda sadja. Malah saja pernah dengar kabar ada lid B. B. Boemipoetra moeda keloearan dari Osvia terlaloe banjak berbitjara, dapat sindiran, o, sedikit sadja, laloe stop. Terpaksa berenti karena salah faham, artinja ingat bahwa diloea vergadering Regentschapsraad misih ada pakerdjaän lain.

Lid-lid perkoempoelan politiek² djoega berbitjara, akan tetapi kadang² koerang alasannja, karena banjak diantaranja tjoema berbitjara lantaran dengar kabar angin keadaan didalem desa. Mereka kadang koerang rapatnja kepada ra'jat lantaran pakerdjaännja.

Sekarang marilah kita periksa apakah sebab-sebab jang dalem, jang seolah-olah manjegah mereka itoe berbitjara diwaktoe vergadering Regentschapsraad. Sebeloem saja terangkan mohon toean-toean pematja, lebih-lebih bangsa Boemipoetera, djadi seorang bangsa Boemipoetera sedjati, jang beloem kemasoekan peladjaran bangsa Belanda, pendeknja peladjaran barat dan beloem kemasoekan binih zaman kemadjoean.

Toean beranikah pakai terompah, sandaal atau

sepatoe masoek dipendopo kabupaten, djangan-kan sendirian, meskipoen orang banjak sekali-poen? Kalau toean bilang berani, saja bilang, djoesta. Djika toean ingat didikan djaman seka-rang, jang sebetoelnja sandal dan trompah itoe boekan „weelde” (perhiasan), tapi sebetoelnja soedah mendjadi pakejan oemoem, djika toean ingat bahwa bangsa lain jang kepandaiannya dan dalem segala-galanya dibawah toean pakai slop dipendopo kabupaten, laloe sekong² datang-lah keberanian toean, „akoe haroes pakai”, meskipoen didalem hati sanoebari toean misih ada „selenat-selenit”. Dito pakai katja mata dimoeka pembesar, idem berpajoeng masoek erf kaboe-paten, meskipoen hoedjan hebat.

Saja teringat „Bapa dari Djawa Dipa waktoe menghadap dimoeka Kandjeng Pangeran Mang-koenegoro di Soerabaja, jang nota bene soedah niat akan pakai bahasa Ngoko, serta dong so-wan kliroe bahasa kromo. Tableau!

Toean berdjalan dierf kabupaten, meskipoen ingkang Boepati tiada ada diroemah, saja jakin tentoe toean — onwillekeurig — menjangking topi.

Kepertjajaan dalem desa, kalau ada Asistent-Wedono baroe atau Wedono baroe, maka laloe taneman kebetoelan sama baik², oentoenglah itoe poenggawa Negeri, karena beliaulah jang toeroet barkahi. Kalau koerang hoedjan sebaliknja, beliaulah jang disalahkan oemoem dan dipintai do'a soepaja hoedjan

Kalau toean soedah berpakaian baik hendak berpergian, maka laloe ada tamoe dateng, tamoe itoe tanjak toean hendak kemana, 90% toean akan bilang tidak akan berpergian, toean tida sampai hati akan tjara barat toean menolak tamoe, jang tida berdjandji lebih doeloe itoe.

Pendeknja, itoe semoea saja boeat tjonto, be-kerdja Regentschapsraad itoe, jang berhaloean sama rata sama rasa beloem begitoe tjotjok de-ngan keadaan koeno, keadaan Djawa koeno, jang pada masa ini, soedah molai berobah menoeroet keadaan zaman kemadjoean. Boepati dianggap oleh oemoem sebagai wakil toehan, orang jang tida mempoenjai salah apa², didoenia diacherat.

Boleh djadi itoe anggapan doeloe ada betoel, akan tetapi sekarang Boemipoetera haroes insjaf, bahwa Boepati itoe djoega poenggawa Gouver-nement, poenggawa seperti ingenieur dan lain², tjoea Boepati tidak bisa dipensioen meskipoen dienstnja soedah lebih dari mestinja.

Djadi seharoesnjalah Boepati toeroet menolong dan menarik sekeras-sekerasnja orang² atau lid-Regentschapsraad jang beloem mengerti itoe. Maksoed saja tidak akan menghasoet, soepaja Regentschapsraad mendjadi parlement barat, ja'ni dengan lempar-lemparan wadah tinta, tidak.

Sajapoen tida akan chawatir akan djadi begitoe, sebab oemoemnja Rasa Timoer ada haloes.

Rajat beloem sadja mengerti kepada maksoed Regentschapsraad meskipoen soedah beroesia 4 tahoen.

Selama ada Regentschapsraad saja teliti tiada ada djasa jang benar dan jang dirasakan oleh pendoedoek didalem desa. Barangkali hanja satoe perkara jang seharoesnja dipoedji benar², ja'ni disana-sini ada terdiri roemah polikliniek, sehingga pendoedoek gampang bisa berobat dokter dengan harga jang amat ketjil sekali. Akan tetapi beloem beloem begitoe mengerti dan be-loem begitoe pertjaja kepada ilmoe kedokteran, sehingga djasa jang besar itoe tiada keliatan atau tiada dirasanja,

Jang saja anggap pekerdjaan² jang bisa gan-pang dirasakan oleh ra'jat oemoem didalem desa oempamanja.

1. kasih subsidie sedikit² boeat menolong ra'jat membikin dam² didalem desanja.

2. idem boeat membikin djambatan² dalem desa jang besar.²

3. ambil over djalan-djalan desa serba sedikit, apalagi sekarang dengan adanja auto, vrachtauto dan matjam-matjam kendaraan didalem desa, amat beratlah bebannja ra'jat didalem desa. Apalagi mereka itoe kalau insjaf, bahwa bangsa Belanda, Tionghwa dan Arab didalem desa tidak kena pekerdjaan sama sekali.

Dalem empat taoen jang laloe jang terasa di-dalem desa kebanyakan tjoea matjem² padjek, goena mengoeatkan kas regentschapsraad dan kebanyakan hanja boeat keperloe-an-keperloe-an didalem kota, oempamanja bikin asfal djalan dan sebangsa itoe, jang ra'jat oemoennja tida berke-pentingan apa-apa.

Padoeka toean Voorzitter Regentschapsraad dan toean² lid² Regentschapsraad baroe!

Permohonan penoelis kepada toean-toean se-moea, moedah-moedahan toean soeka memper-hatikan sedikit boeat fikiran penoelis ini, agar soepaja toean² bisa meninggalkan deradjat regent-schapsraad dimoeka ra'jat oemoem, tida sadja boeat orang² didalem kota. Agar soepaja ternjata, bahwa maksoed Regentschapsraad tida difitnah goena mendjaohkan ra'jat kepada pemimpin² nja, akan tetapi memang benar-benar boeat ke-pentingan ra'jat belaka. Amin.

S. H.

Correspondentie.

Toean S.H. Hareplah lain kali copie² ditik lebih doeloe boeat meringankan pekerdjaan kami.

Red.

Anggaran Dewan Kaboepatan Meester Cornelis.

Kepada Dewan Kaboepatan Meester Cornelis telah dikirimkannya rentjana anggaran boeat taoen 1933, jang tertoeoep dengan djoemblah *f* 96.126 boeat taoen 1932 *f* 91.755. Dari keterangan-keterangan jang diberikan oleh Madjelis Koemetir dapatlah kami ketahoei, bahwa anggaran terseboet tidak loepoet dari pengaroehnja kesoeshan jang terderita sekarang.

Madjelis Koemetir merasa tidak sedap pada waktoe memboeatkan anggaran ini, kesatoe oleh karena ragoe² nja tentang menaksir kemasoekkan wang dan djoega berhoeboeng dengan kehematan wang, terpaksa pakerdjaan² jang asal-nja ditjita-tjita akan diperboeat dalam taoen 1933, haroes ditinggalkan. Tetapi sedapatnja telah ditjari akal djangan sampai banjak pakerdjaan ditinggalkan.

Penaksiran pendapatan semoeanja terpaksa di-rendahkan, seperti onderdeel 2. Padjeg keramaian ditaksir *f* 1895 lebih rendah, begitoe poen padjeg pendjoealan petasan² dikoerangi *f* 800,— d.l.l.

Taksiran penerimaan jang dapat menjenangkan jaitoe hanja dari padjeg kendaraan dan alat pembawaan, jang taksirannja bisa disamakan dengan taoen 1932 (*f* 27500).

Djoegapoen pendapatan pasar jang dalam taoen 1932 ditaksir *f* 28.500 bisa dinaekkan berhoeboeng dengan perbaikan los-los pasar.

Lain dari itoe adalah onderdeel baroe jaitoe onderdeel 9, pengasilan dari peroesahaan pemotongan dan onderdeel 13, bantoean boeat pensioen dari pegawai boekan bangsa Europa.

Tentang keloearan belandja sedapat-dapat mengoerangi belandjaan jang sekira tidak mendjadikan kesoeshan bagi djalannja pakerdjaan Kaboepaten.

Artikel 1. gadjih pegawai kantor secretasie dikoerangi *f* 428 berhoeboeng dengan penghaimatan 10% dari gadjih pegawai jang besarnja tidak koerang dari *f* 50.— Demikian djoega gadjih pegawai jang lain telah dikoerangi 10%. Akan tetapi dalam pasal 2 terpaksa mengeloearkan wang goena gadjih pegawai *f* 1944, jaitoe berhoeboeng dengan niatan Pemerintah soepaja moelai 1 Januari 1933 separo dari gadjihnja sekretaris regenschap dipikoel oleh kaboeupaten.

Pasal 3. Standplaatstoelage ada lebih *f* 428 oleh karena verordening tentangan hal itoe jang menoeroenkan toelage itoe dari 10% sampai 8% oleh madjelis Gedeputeerden beloem ditrima.

Lain² keloearan hampir samoeanja ditoeroenkan atau sama dengan taksiran 1932.

Keloearan wang goena memperbaiki pakerdjaan² jang berat² dan membaharoei djalan² dan boeatan² terpaksa dikoerangi *f* 6174 (pasal 24), ialah berhoeboeng dengan penghematan. Lagi-poela haroeslah ditambah pasal baroe jang men-

djadi tambahnja keloearan jaitoe pasal 26 goena memelihara bangoen-bangoenan dan pakarangan-nja, pasal 32 goena ongkos djalan doekoen branak dan pasal 33 goena gadjih leerling-keurmeester.

Lain dari itoe adalah djoega tambahan satoe pasal baroe, ialah goena „bantoean boeat ongkos berhoeboeng dengan pendirian kantor pemeriksaän kaboeupaten² dalam Provincie Pasoendan”. Demikianpoen berhoeboengan dengan soerat madjelis Gedeputeerden jang menhanggap perloe apa bila semoea kaboeupaten² dalam Provincie Pasoendan mengadakan satoe kantor pemeriksaän (controle bureau) dan djangan mendirikan kantor² sendiri ataupoen berlangganan dengan soeatoe kantor accountant sebagaimana telah dikehendakkan oleh Raad Kaboeupaten Betawi, jang soedah barang tentoe mahal ongkosnja.

Sebagaimana telah diterangkan diatas dengan singkat anggaran keloearan (jang terbagi atas 12 bagian) tertoeoep dengan djoemblah *f* 96.126. Boeat taoen 1932 djoemblah itoe besarnja *f* 91.755.

Afdeeling ke I ialah Pemerintah Kaboeupaten dapat dirantjangkan *f* 12.942 diantara mana boeat gadjih pegawai disediakan *f* 6353 (boeat taoen 1932 *f* 6352); boeat bantoean Kaboeupaten pada Negri oentoek membajar setengahnja gadji sekretaris Kaboeupaten *f* 1944; boeat toelage goena Algemeene ontvanger oentoek mengoeroes dan mengerdjakan toelis-menoelis kas Kaboeupaten *f* 300; boeat perdjalanan dan pemondokan lid-lid Raad dan lid-lid madjelis Koemetir *f* 700; boeat orang-orang doedoek lid-lid Raad dan lid-lid madjelis Koemetir *f* 1040.

Afdeeling ke II, pakerdjaan oemoem sekedar tidak masoek bilangan bagian lainnja, dapat di taksir *f* 51.642 (boeat taoen 1932 *f* 53,563) diantara mana boeat gadjih pegawai serta standplaatstoelage disediakan *f* 8891; boeat memelihara djalan-djalan dan boeatan-boeatan *f* 17.431, dan boeat memperbaiki pakerdjaan jang berat-berat pada dan membaharoei djalan-djalan boeatan-boeatan jang menoeroetnja, djembatan-djembatan dan polongan-polongan *f* 18.200.

Afdeeling ke III, djabatan kesehatan, dapat di taksir *f* 870. Afdeeling IV, penerangan djalan *f* 2000. Afdeeling bangoen-bangoen (rooiwezen) *f* 180. Afdeeling VI pendjabatan pasar *f* 9390. Afdeeling VII subsidie-subsidie dan ongkos-ongkos oentoek mengoendoengi congres *f* 315. Afdeeling VIII, penoentoetan padjak-padjak *f* 850. Afdeeling XI pendjabatan hoetang *f* 14.629. Afdeeling X, pensioen-pensioen *f* 1050. Afdeeling XI, pindjeman persekot p. m. Afdeeling XII, belandja jang tidak terkira *f* 2258.

Anggaran penerimaan jang seperti anggaran keloearan djoega tertoeoep dengan djoemblah *f* 96.126 (toean 1932 *f* 91.755) dibagikan atas 20 onderdeel.

Onderdeel 1, sisa kelebihan menoeroet perhi-toengan 1931 sekedar tidak dipakai boeat soeatoe keperluan ditaksir f 6500.

Onderdeel 2 sampai 7 ialah padjeg-padjeg dapat ditaksir djoemblah 36.610. Onderdeel 2, padjeg mengadakan kesoeka oemoem f 750; onderdeel 3, padjeg andjing f 300; onderdeel 4, bia idin mendjoeal minoeman keras f 60; onder-deel 5, padjeg kendaraan dan alat pembawaan f 27.500; onderdeel 6, padjeg atas pedjoealan petasan f 2500; onderdeel 7, opcenten dari pa-djeg penghasilan f 1500.

Onderdeel 8 dan 9 beroeroetan pengasilan dari peroesahaan pasar ditaksir f 32000 (taoen 1932 f 28500) dan pengasilan dari peroesahaan pe-motongan p.m., berhoeboeng dengan keniatan akan mendirikan peroesahaan ini.

Onderdeel 10, pengasilan dari tempat² koeboe-ran oemoem p.m. Onderdeel 11, boenga dari wang jang ditaroek di Bank f 300. Onderdeel 12, ban-toean dari ambtenar² goena Pensioen lokal f 294. Onderdeel 13 bantoean boeat pensioen dari amb-tenar² lokal boekan bangsa Europa f 118. On-derdeel 14, pindjaman persekot gadjih, p.m. On-derdeel 15, pengasilan dari hal bangoen-bangoenan f 800. Onderdeel 16, pengasilan dari djabatan goedang f 500. Onderdeel 17, pembajaran perse-kot oentoek keperluan lain p.m.

Onderdeel 18, soembangan tetap dari Negri f 23004, (taoen 1932 f 22149). Onderdeel 19, bantoean loear biasa dari Negri p.m. Onderdeel 20, penerimaan lain p.m.

Menjerahkan tanah dan memberi bantoean (oeroenan) oentoek membikin djalan.

(Salinan).

Berhoeboeng dengan adanya rantjana Ordon-nantie tentang menjerahkan tanah boewat dipiara (afstand in beheer) oleh autonome gemeenschap (Gemeenteraad dll.) maka toewan H. G. Verhoeff djoega membentangkan pendapatannja tentang hal itoe jang maksoednja seolah-olah menjangkal karangannja penoelis J. (lihat L. B. 16-7-'32) artinja ia memfihak pada orang² jang moela² poenja tanah.

Karangannja toewan Verhoeff salinannja koerang lebih seperti jang berikoet:

Berhoeboeng dengan rantjana ordonnantie ten-tang menjerahkan pemeliharaan tanah jang terletak didalam wengkon Gemeente diantara erfrooiliijn jang haknja anak negeri soedah dibeli pada Gemeente toewan J. telah membentangkan pen-dapatannja dengan menerangkan, bahwa autonome gemeenschap (oepama sadja Gemeenteraad) di-wadjibkan mengganti keroegian pada orang jang moela² beli tanah dari anak negeri itoe ia pan-dang tiada adil.

la (toewan J.) lebih doeloe menjatakan, bahwa eigenaar dari sekoekoeban tanah tiada berhak boewat minta keroegian lantaran kehilangan sepotong tanahnja dan hatsil dari tanah jang akan diboewat mendirikan roemah ia sewakan dengan barang jang boleh diangkat. Menoeroet penda-patannja penoelis J. didalam hal economie (hal pengasilan wang) itoe doewa² sama sadja. la kata:

„Ongkos² (kehilangan sebagian dari tanahnja „boewat bikin djalan dan djalan pengaliran „air dll., ongkos bikin roemah² keperluan „oemoem) perloe akan mendapat hatsil dari „keloewarannja tanah jang masih kotor (jang „belum boleh diboewat mendirikan roemah „dll. — bruto niet — bouwklare grond) itoe „orang bisa dapat kombali dari harganja hat- „sil jang pengabisan, jalah dari tanah jang „soedah boleh diboewat mendirikan roemah „dll. (bouwklare grond). Didalam hal „memperoesahakan tanah itoe maka jang „mengeloewarkan hatsil bagai jang poe- „nja tanah hanjalah tanah jang soedah „boleh diboewat mendirikan roemah, maka „dari itoe ta oesah diterangkan lagi, bahwa „djalan² jang dibikin oleh eigenaar dari tanah „iioe apapoela tanah² sebagian jang dise- „diakan oentoek bikin djalan², itoe bagai si „eigenaar harganja sama sadja dengan po- „tongan² tjita bagai toekang mendjait se- „soedahnja selesai bolehnja bikin satoe ka- „baja — badjoe japon.”

Penoelis (toewan J.) agaknja bolehnja menim-bang dengan semata-mata (dengan begitoe gam-pang sadja) sadja.

Kami ingin tahoe betapa pendapatannja oepama ia djadi seorang jang soeka mentjari hatsil dari barang jang boleh diangkat dan persekoetoean oemoem meminta padanja sepotong dari barang miliknja jang moestinja diboewang dengan di-terangkan toh soedah tiada ada harganja, ja, tiada begitoe sadja tetapi persekoetoean oemoem me-netapkan sendiri berapa besarnya itoe barang sesa jang soedah tidak terpakai, apakah ia tiada akan mendjawab: „berapa besarnya itoe barang sesa dan apakah itoe masih berharga atau tiada itoelah boekan toewan poenja perkara, itoe semoewa tjoema saia jang boleh menimbang; itoe barang bakalnja boleh saia beli, kalau toewan soeka pakai sesanja toewan boleh beli!” Melainkan kalau orang minta dengan hormat barangkali ia berkenan memberikan dengan tjoema-tjoema (per-tjoema) sadja.

Lain dari pada itoe orang tiada boleh loepa bahwa orang mentjari hatsil jang tjerdik bisa djoega moendjoewal barangnja boewangan (sesa), mendjadi boleh dikata barangnja tidak ada se-sanja sama sekali.

Dan itoe toekang mendjait akan mendjawab begimana, oepama orang² ahli dari Gemeente dateng padanja dan minta akan memotong sendiri japon jang ia lagi kerdjakan dengan diterangkan toh soedah tida ada harganja dan gemeente perloe maoe pakai dan lagi harganja japon akan djadi naik.

Gemeente tantoe tiada akan berboewat jang demikian itoe. Tetapi apakah djoega tiada nama tiada adil, djikalau gemeente sering dengan boros oepamanja oleh-oleh orang-orangnja ahli dengan goenting soedah memotong sepotong tanahnja orang sebab dikatakan jang itoe potongan tanah tida ada harganja lagi, sebab teranggap soedah djadi sesa?

Jang demikian itoe tiada sadja tidak adil, tetapi djoega berlawanan dengan hoekoem.

Apakah sebetoelnja jang djadi kewadjabannja badan² jang beroesaha memadjoekan keperloewan orang banjak?

Djikalau satoe Stadgemeente tambah besar dan djadi madjoe inilah berfaidah bagai pergaoelan hidoep seanteronja didalam itoe gemeente saudagar² ketjil dan besar bisa menambah besar barang perdagangannja, toekang² dapat tambah pekerdjaän, orang² jang mendapat hatsil dari barang² keloewarannja tanah delli pengasilannja mendjadi tambah, eigenaar² dari hotel² dan roemah² pemondokan sama bersoeika hati karena dapat tamoe banjak, orang² jang biasa membangoen roemah sama mendapat pekerdjaän tambah, karena bikin roemah² dan roemah² oentoek keperloewan oemoem lebih banjak oentoek menjoe-koepi tambahnja pendoedoek; banjak orang jang sama dapat pekerdjaän pada gemeente, orang berlawanan dagang (concurrentie) djadi tambah besar dan kedjadiannja menoeroenkan harganja barang² makanan keperloewan orang sehari-hari. Pendek kata: pergaoelan hidoep bersama-sama mendapat keoentoengan dari kemadjoeannja kota.

Tetapi sebaliknya, apabila ada keoentoengan djoega haroes ada kewadjaban. Djalan² jang soedah ada haroes dibikin lebih lebar perloe boewat menjoe-koepi tambahnja kendaraän dan orang² berdjalan dan apabila djalan² jang soedah ada tiada bisa menjoe-koepi lantaran dari tambahnja pendoedoek haroes dibikinkan djalan baroe dan seloeran² aer djoega haroes ditanbah banjak d.l.l.

Boewat ambil itoe sadja doeloe, jaitoe bikin djalan dan melebarkan djalan² tantoelah orang memakai orang dan perloe memakai tanah boekan? Begimanakah sikapnja gemeente akan mentjapai itoe!

Tentang hal bisanja mendapat tanah maka gemeente pertama-tama biasanja berhoeboengan dengan seseorang particulier dan mendapatkan orang² jang poenja tanah jang gemeente perloe maoe pakai dan berdaja oepaja dengan djalan damai

jaitoe dengan tawar menawar bisanja mendapat tanahnja. Djika daja oepaja itoe sia-sia baroelah gemeente ambil djalan paksa jaitoe dengan ont-rigening beralasan fatsal 133 dari Indische Staats-regeling, jalah akan bisanja dapat tanah jang perloe dipakai itoe sesoedahnja ditetapkan berapa banjaknja harga itoe tanah jang akan diberikan pada jang poenja oentoek gantinja keroegian. Djalan lainnja itoe ta' ada.

„Tidak”, begitoelah timbangannja toewan J. dan „tidak”, kata satoe doewa gemeente, kasi ganti keroegian itoe kita tiada maoe, sebab kita mengeloewarkan jang kita belom kira kirakan begimana akan doedoeknja itoe wang. Jang mendapat keoentoengan dari tambah besarnja kota orang² jang sama memperoesakan tanah boekan, mendjadi sebenarnja jalah orang² particulier jang sama mempoenjai tanah jang wadjib memikoel ongkos tambah besarnja kota. Soepaja tanahnja bisa lekas di goenakan boewat mendirikan roemah² marika (eigenaar² tanah) perloe sangat kalau di adakan djalan² dan seloeroean² air, boekan, dan boewat bikin djalan tadi perloe pakai tanah, tetapi „biasanja (tjoema) tanah jang di banding dengan lain lainnja sepotongan jang ketjil”¹⁾. Itoelah boleh di pandang marika poenja ongkos² oentoek peroesahaannja jang besar keoentoengannja, mendjadi pantas sekali marika djoega memikoel ongkosnja. Bigitoelah fikiran toewan J. atau sementara gemeente².

¹⁾ Toelisan miring dari saja.

(Akan di samboeng)

Personalialia.

Verkozen:

tot leden van den stadsgemeenteraad van Tegal:
W. E. M. Heuperman, A. F. Hilverdink, C. C. Plantinga en G. A. Soesman.

Officieele Mededeelingen.

Artikelen voor het orgaan. Het bestuur heeft het honorarium der artikelen in het orgaan vastgesteld op: f 10,— voor de eerste bladzijde druks, f 8,— voor de volgende bladzijde druks, f 6,— voor de daarop volgende bladzijde druks en voor elke bladzijde druks meer f 5,—. Gedeelten eener bladzijde zullen naar evenredigheid worden gehonoreerd.

Voor correspondenties, waarbij van raadspublicaties gebruikt gemaakt wordt, stelt het bestuur het honorarium vast.